

Täysistunto

Torstai 14.5.2020 klo 16.00—18.40

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.40.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (16.00—18.00) ja puhemies Matti Vanhanen (18.00—18.40).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 95, 155, 210, 224, 247, 266, 271, 283, 284, 287, 289–294, 296–298, 300, 302–310, 312, 318–321, 323, 328, 330/2020 vp.

2.2. Sidonnaisuudet, muut

Eduskunnalle on annettu apulaisoikeusasiamiehen sijaisen, Sarjan sidonnaisuusselvitys M 24/2020 vp.

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Katri Kulmuni
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo
tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti, joka tänään on oikeastaan suullinen kysely- puolitoista tuntia.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalle oleville ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys Suomen vastuista euroalueen tukimekanismeissa (Ville Vähämäki ps)

Suullinen kysymys SKT 62/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

Keskustelu

16.00 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! On mukava aloittaa tällainen pitkä kyselytunti aiheella, joka koskee Suomen kasvavia vastuita EU-tukimekanismeissa. Nyt jos todetaan ensi alkuun se, että EU:n kaikkien tukimekanismien koko on jopa puolitoista biljoonaa — toistan: puolitoista biljoonaa. Tämä on siis Suomen valtion budjetti noin 300 vuoden ajalta, ja tällä summalla voitaisiin ostaa kaikille suomalaisille uusi sähköauto ja kaupan päälle vielä hieno omakotitalo, kahdensadan tonnin omakotitalo.

Mikä on suomalaisten osa? Takaa velkaa, maksa velkaa. Taas on käyty laittamassa nimi takaussopimukseen. Mitä nyt taas? Tuetaan siis jatkossa sitä, että muut maat voivat tehdä samanlaisen osa-aikalomautusmallin kuin mikä Suomessakin on. Suomalaiset eivät hyödy siitä mitään. Eikä siinä vielä kaikki: Investointipankin kautta suomalaiset pääsevät takaamaan patonkimaiden yhtiölainoja. Takkiin tulee. [Puhemies koputtaa] EIP:n tukivälineen taseeseen tullaan työntämään kaikkein huonoimmat luotot liikepankkien taseista. Mitä hallitus tähän oikein sanoo?

16.02 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vähämäki on aivan oikeassa siinä, että Suomen vastuuthan ovat varsin mittavat Euroopan unionin maiden välisessä vertailussa, ja niistä iso osa on tullut tietenkin historian saatossa, kun Suomi on sitoutunut erilaisiin kansainvälisiin mekanismeihin, mutta toisaalta myös niihin kansallisiin toimiin. Meillä on erittäin merkittävää telakkateollisuutta, joka on vaatinut Suomelta sitoumuksia.

No, jos puhutaan sitten näistä tuoreista mekanismeista, niin ne liittyvät siihen, että koko Eurooppaa on kohdannut koronavirus, mikä ei ole yhdenkään maan talouspolitiikan seurausta. Suomelle on tärkeää, että euroalue on vakaa, ja meille on tärkeää, että jokainen maa vastaa itse omasta talouspolitiikastaan. Me olemme mukana myös yhteistyömekanismeissa, ja esimerkiksi teidän parhaamman Euroopan investointipankki on kuitenkin pystynyt myös suomalaisia firmoja 90-luvun puolivälistä alkaen lähes 17 miljardilla eurolla auttamaan, [Puhemies koputtaa] eli investointeja myös tähän maahan, joten aivan vähäpätöisiä nämä eivät ole myöskään meille.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

16.03 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vähämäen kysymys on siinä mielessä erittäin tärkeä ja ajankohtainen, että on meidän kaikkien yhteinen tavoite ja etu tietää se, mihin me sitoudumme, ja tietää se, mitkä ovat meidän vastuamme. Se on ollut Suomen hallituksen ihan selkeä lähtökohta nyt näitten uusienkin EU:n mekanismien kehittämisessä ja niihin sitoutumisessa. Meidän täytyy tietää, paljonko nämä uudet mekanismit Suomelle merkitsevät ja että ne ovat riittävän tarkkarajaisia.

Mielestämme olemme vaikuttaneet erittäin vahvasti näihin eurooppalaisiin neuvotteluihin, ja asetusaluos esimerkiksi tästä SURE-työllisyysvakuutusjärjestelystä muuttui siihen suuntaan, että Suomen vastuut kyettiin kuvaamaan yksiselitteisesti, aivan kuten valtiovarainvaliokunnallekin on toimitettu tiedoksi.

Se on sanottava, että EU on meille paljon enemmänkin kuin pelkästään nämä mekanismit. Meidän taloutemme on riippuvainen siitä, miten vientimarkkinat kehittyvät, ja EU on meidän päävientimarkkina-alueemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Oli hyvä, että tämä työllisyysvakuutuskassa tuli tässä käsitellyksi. Lomautustukikassa EU:n laajuksena — siis kuulostaa äkkiseltään hyvältä, ja ilmeisesti Suomikin on saanut sinne jotain läpi, mutta ihmettelen kyllä, että äkkiseltään kuitenkin totuus on se, että Suomi ei siitä tule hyötymään yhtään mitään. Me siis maksamme omilla mekanismeillamme omat lomautuksemme, osa-aikalomautukset, ja sitten sen jälkeen vielä tuemme sitä, että muut EU-maat pystyvät tekemään samanlaisen, niin hienon mekanismin kuin meillä täällä Suomessa jo on. Hintalappu tälle on 430 miljoonaa — niinhän sitä yleisesti luullaan, mutta missään ei ole sanottu sitä, että monivuotisen kehyksen kautta tulee vielä isompi potti tähän päälle, eliikka noin 1 300 miljoonaa. Tämä tahtoo sanoa sitä, että kun ottaa tämän investointipankin kokonaisuuden vielä mukaan, kokonaisuudessaan kasvatatte äkkiä takuita 2 100 miljoonaa. Selittäkää nyt Suomen kansalle: minkä takia meidän kannattaa näitä taata näin paljon, [Puhemies koputtaa] jos me emme näistä mitään hyödy?

16.05 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin niin, että kaikkeen ei voi sanoa aina ei, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja sen myös perussuomalaiset tietävät: ollessanne hallituksessa te ette ilmoittaneet, että Euroopan vakausmekanismista täytyisi erota ja se lopettaa tai että euroalueesta pitäisi lähteä. Samalla lailla joka ikisen hallituksen linja on ollut se, että euroalueen vakaudesta täytyy huolehtia mutta jokainen maa hoitaa itse oman talouspolitiikkansa.

Kun meillä on nyt tämä koronavirus olemassa, ei se ole kenenkään talouspolitiikan seurauksista johtuvaa. Me olemme pystyneet lähtemään tiettyihin asioihin mukaan perustuslain ja eduskunnan mandaattien puitteissa, sellaisiin asioihin, jotka ovat selkeästi, tarkkarajaisesti ja yksiselitteisesti rajattuja.

Sen suhteen, minkälaista keskustelua on erinäköisistä elpymisrahastoista ja tulevista monivuotisista kehyksistä, on varmasti niin, että Suomikin tarvitsee aika paljon tukea vaikapa maatalousneuvotteluissa. Jos me sanomme kaikkeen ei, luuletteko te, että joku auttaa meitä sen jälkeen?

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

16.06 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Eihän etelän euromaiden talous ole ollut mitenkään hyvä ennen koronakriisiä. Sehän on ollut kuralla ihan niiden omasta syystä jo kauan ennen koronakriisiä. Nyt koronakriisin varjolla tämän euron kärsimysnäytelmän annetaan jatkua. Ihmettelen, miten keskusta valtiovarainministeripuolueena näin kiihkeästi on yhteisvastuiden kannalla. Mitä se ratkaisee, että Suomi maksaa rikkaiden ihmisten velkoja siellä Italiassa? Kun on hyvin sanottu, että Italia on köyhä maa, jossa on rikas kansa, ja Suomi on rikas maa, jossa on köyhä kansa, niin Suomiko tässä tämän kaiken lystin maksaa? Mikä tässä on järki? Eihän tässä ole mitään järkeä. Suomen kansa kärsii ja joutuu maksamaan laskun tämän hallituksen naiiviudesta. Perussuomalaiset eivät missään nimessä hyväksy, että näitä takausvastuita ja yhteisvastuita vain kasvatetaan ja kasvatetaan. Kertokaa nyt vielä: minkä takia yli 800 miljoonaa Italiaan tukea? [Puhemies koputtaa] Sillä tuetaan ranskalaisia pankkeja todellisuudessa.

16.08 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteisten asioiden hoitaminen on yhteistyötä. Edustaja Tavio tietää aivan hyvin itse viime vaalikaudella hallituspuoluetta edustaneena, että silloin täytyy tehdä yhteistyötä. Samalla lailla perussuomalaiset ovat hallituksessa ollessaan sitoutuneet euroalueen vakauteen, pankkiunionin kehittämiseen, moniin yhteistyömekanismeihin, koska meidän etumme on se, että euroalue on vakaa, ja meidän etumme on se, että jokainen maa hoitaa oman talouspolitiikkansa. Siksi siitä kannattaa puhua Suomessa, ja totta kai me edellyttämme sitä, että niin hoitaa myös jokainen euroalueen ja EU:n maa. Jos me puhumme vaikkapa tästä työllisyysrahastosta, niin siihen on lähtenyt mukaan myös maita, jotka eivät ole eurossa, koska he näkevät, että tässä hetkessä täytyy tehdä yhteistyötä, että me selviämme tästä asiasta kaiken kaikkiaan. Ja vaikka me laitamme — kyllä, ovathan ne paljon rahaa — 800 miljoonaa kaiken kaikkiaan takauksina, meidän kansalliset toimet ovat kaikista keskeisimpiä [Puhemies koputtaa] ja ne ovat paljon suurempia kuin nämä takaukset, mitä me annamme.

16.09 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio, te käytitte kyllä ilmaisia, joissa on varsin kalmankatkuinen kaiku, kun te sanoitte, että koronakriisin varjolla ollaan luomassa tämäntyyppisiä yhteisvastuullisia mekanismeja. [Ville Tavio: No niinhän te olette!] Minä ajattelen ja Suomen hallitus ajattelee, että tämä koronakriisi on vakava, koko maailmaa ja kaikkia EU:n jäsenmaita kohtaava terveyskriisi, pandemia, ja siitä aivan erityisesti ovat kärsineet Italia, Espanja, Iso-Britannia — ennen kaikkea nämä eteläiset Euroopan unionin jäsenmaat — ja on meidän yhteinen asia tähän vastata. On täysin mautonta mielestäni sanoa, että koronakriisin varjolla oltaisiin nyt luomassa jotain yhteisvastuuta. Me emme ole ottamassa kenenkään maan olemassa olleita velkoja maksettavaksemme, mitään vanhoja velkoja ei ole tarkoitus ottaa yhteisvastuullisesti hoidettavaksi. Nyt keskustelemme siitä, miten me tuemme eurooppalaista työllisyyttä ja eurooppalaisia yrityksiä tämän kriisin yli ja miten me jälleenrakennamme uuden kestävänsä kasvun. Ja pankeille ei ole menossa yhtään mitään: tämä EVM:stä maksettava tuki menee terveyskriisin hoitoon, [Puhemies koputtaa] tämä Euroopan investointipankista maksettava tuki menee pk-yrityksille, [Puhemies koputtaa] ja SUREsta menee työllisyyteen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja pankeille!]

16.10 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n säännöt kieltävät yhteisvastuun jäsenmaiden veloista. Todellisuudessa yhteisvastuu tietenkin toteutuu

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

sellaisten järjestelyjen kautta, jotka on rakennettu sääntöjen kiertämiseksi. Tämän luulisi herättävän epämieluisia ajatuksia niissä, jotka korostavat EU:n roolia oikeusvaltion turvana. Yhteisvastuuta ja toisten velkojen maksamista perustellaan sillä, että kaaos euroalueella osuisi myös Suomen omaan nilkkaan ja että rahan lapiointi olisi siten myös meidän oma etumme. Kysymys kuitenkin kuuluu: onko meidän etumme kuulua valuuttaan, joka sitoo meidät toisten velkojen maksajaksi? Tähän asetelmaan ei tule muutosta, paitsi ehkä sitä kautta, että Suomi itse ajautuu maksukyvyttömyyteen. Ehkä sekään päivä ei enää ole kaukana. Onko hallituksen linja se, että euro pelastetaan hinnalla millä hyvänsä, vai onko olemassa piste, [Puhemies koputtaa] jossa koko eurojäsenyyden mielekkyys asetetaan kyseenalaiseksi?

16.11 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion asioita täytyy hoitaa vastuullisesti, ja sen tietää niin oppositio kuin hallitus, ja aina vallassa ollessa vastuullisesti täytyy hoitaa myös euroaluetta. Siksi meille on keskeistä, että sen vakaudesta pidetään huolta, ja siksi meille on keskeistä, [Jussi Halla-aho: Se ei ollut se kysymys!] että joka ikinen maa vastaa itse omasta talouspolitiikastaan. Tämä koronavirus on senkaltaisen, että kukaan ei ole osannut ennakoida. [Jussi Halla-aho: Sekään ei ollut se kysymys!]

Te annatte kuvan, että nämä uudet mekanismit olisivat yhteisvastuullisia, niin työllisyysraha kuin Euroopan investointipankin takuurahasto. Ne eivät ole yhteisvastuullisia, vaan ne ovat erillistakauksia. Ne ovat erillistakauksia, ja Suomi on käyttänyt nimenomaan omaa vaikutusvaltaansa siihen, että ne ovat tämänkaltaisia.

Toki voin sanoa oman kansanliikkeeni puolesta, että me emme aikanaan kannattaneet eurojäsenyyttä, mutta kun siihen ollaan sitouduttu, niin on Suomen etu, että euroalue on vakaa, ja on meidän etumme, että maat hoitavat itse omaa talouspolitiikkaansa vastuullisesti.

16.12 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän korona-kriisin jälkeen Eurooppaa ja sen taloutta on rakennettava uudestaan, ja siihen tarvitaan yhteisiä eurooppalaisia toimia ja vakaata euroa, meidän yhteistä valuuttaa. Se on myös Suomen etu: 60 prosenttia meidän viennistä menee EU-alueelle, 40 prosenttia Suomen viennistä menee euroalueelle. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Mutta ei ole yhdentekevää, miten näitä ratkaisuja tehdään.

Ensimmäinen kysymykseni liittyy siihen, että onko Suomen linja muuttunut, kun en ole enää nähnyt julkisuuden perusteella Suomea hansaryhmässä, Hollannin rinnalla pitämässä tiukasti kiinni ehdollisuudesta, tiukasti kiinni siitä, että jokainen maa vastaa omasta taloudestaan, koska eivät ne ole kyllä tai ei -kysymyksiä, vaan rajanvetoa tehdään neuvotteluissa.

Ja toinen kysymykseni liittyy nyt pöydällä olevaan, suunnitteluvaiheessa olevaan recovery fundiin, joka on jopa 1 500 miljardin kokoinen uusi rahoitusväline. Se on valtavan kokoinen. Mikä on hallituksen ajatus tämän suhteen? Paljonko se meille maksaisi? Mikä on meidän vastuiden lisäys? Mitä siitä ajatellaan olevan Suomelle hyötyä? [Puhemies koputtaa] Olisi äärettömän tärkeää tietää hallituksen linja tässä vaiheessa suunnitteilla olevaan uuteen massiiviseen rahoitusvälineeseen.

16.14 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asia on juuri niin, kuten edustaja Orpokin tässä hyvin sanoi: Suomen etu on vahva Euroopan unio-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

ni, Suomen etu on vahva euroalue, se, että teemme yhteistyötä ja etsimme ratkaisuja yhdessä. Meillä on vahvat sisämarkkinat, jonne viemme paljon myös suomalaisia tavaroita ja hyödykkeitä.

Mitä tulee kysymykseen siitä, kuuluuko Suomi johonkin tiettyyn maaryhmään tai näiden neljän tiukkiin ryhmään, josta keskustellaan, niin Suomi toimii neuvotteluissa rakentavana osapuolena. Me katsomme asioita asioina ja haemme yhteisymmärrystä, ja tietenkin ymmärrämme sen, että kun haemme yhteisymmärrystä, niin silloin yksikään maa ei voi saada sitä omaa kantaansa täydellisenä läpi vaan pitää tulla toisia vastaan ja hakea yhteisiä ratkaisuja.

Mitä tulee tähän elpymisrahastokysymykseen: Kyseessä on iso kokonaisuus, ja me emme ole vielä saaneet komission esitystä tästä asiasta. [Puhemies koputtaa] Joidenkin arvioiden mukaan se on kenties tulossa ensi viikolla, mutta vielä varmuutta tästä ei ole.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan edustajia, että täysistunnon kuvaaminen on kiellettyä.

16.15 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten pääministeri Marin tässä totesi, meidän lähtökohtamme on se, että EU on yhtenäinen ja EU säilyttää toimintakykynsä. Siihen tavoitteeseen ei kuulu se, että EU:n sisälle muodostuu erilaisia blokkeja [Ville Tavion välihuuto] ja että tulisi valita aina linjansa ja eri blokit olisivat asiassa kuin asiassa aina eri mieltä keskenään. Me tavoittelemme EU:lle yhtenäistä linjaa ja haemme tietysti samanmielisiä maita niissä asioissa, mitkä kulloinkin meitä yhdistävät, mutta me emme sitoudu mihinkään hansablokkiin tai mihinkään muuhunkaan vaan haemme pragmaattisesti ratkaisuja. [Petteri Orpon välihuuto]

Tähän elpymisrahastoon meidän linjamme on avoin ja rakentava, ja suhtaudumme siihen sillä tavalla, että tulee aikaansaada Euroopalle kestävää talouskasvua tavalla, joka ei luo mitään pysyviä tulonsiirtoja. Mitään yhteisvastuullisia tulonsiirtomekanismeja ei olla luomassa, vaan pitää olla tarkkarajainen tämän kriisin hoitoon luotava jälleenrakennusrahasto, jonka mielellään olisi syytä toimia monivuotisen rahoituskehityksen yhteydessä.

16.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että ranskalaisilla pankeilla on Italiasta saatavia yli 300 miljardia ja Espanjasta yli 100 miljardia, mutta me tiedämme myös, kuten edustaja Orpo täällä sanoi, että Suomen vienti kohdentuu 60-prosenttisesti EU-maihin ja 40-prosenttisesti euroalueelle, joten kysymys kuuluu: kun EKP pisti arvopapereiden osto-ohjelmaan 750 miljardia ja kun on kaikki muut tukipaketit, niin eikö niitä tehdä juuri sen takia, että näillä meidän vientikohteilla olisi varaa ostaa suomalaisia tuotteita ja jos siellä nähdään konkurssseja, niin Suomi menee samalla tavalla konkurssiin? [Ville Tavion välihuuto] Eli lähtökohtaisesti nämä isot arvopapereiden osto-ohjelmat tarkoittavat sitä, että me haluamme estää pankkikriisin, me haluamme estää konkurssseja muualla, kuten myös Suomessa, ja me haluamme estää työttömyyttä. Kysyisinkin valtiovarainministeriltä: millä tavalla me varmistamme, että tämä massiivinen ikään kuin setelirahoitus kohdistuu Suomessa yrityksille eikä se raha mene sitten pankkien kautta kiinteistöihin ja arvopapereihin?

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

16.17 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että pankkien ja valtioiden välinen kohtalonyhteys onnistutaan katkaisemaan, on tietenkin aivan keskeistä Euroopassa. Suomessa tämä tehtiin kivuliaasti 90-luvun alussa, ja valitettavasti kaikkialla sitä ei ole tehty vielä. Siksi sen kunnossa olevan talouspolitiikan perustan on oltava niin vahva, ettei ajauduta sen kaltaisiin ongelmiin, joita on nähty euroalueella menneisyydessä ja toivottavasti ei tulevaisuudessa. Siksi Suomen linja, että kyllä me olemme sitoutuneet euroalueeseen ja sen vakaana pysymiseen, on meille keskeistä, mutta aivan samalla tavalla niiden maiden, joilla on iso ongelma, täytyy pystyä huolehtimaan omasta taloudestaan ja velkasuhteistaan — ja tämä muuten koskee myös tätä maata. Meillä on tulossa kovat ajat sen suhteen, kuinka me saamme oman velkaantumisemme hillittyä. Me emme onnistuneet siinä viime vuosikymmenellä, mutta toivottavasti me onnistumme siinä seuraavalla vuosikymmenellä. Joten tämä koskee myös meitä, ei ainoastaan muita. [Jussi Halla-aho: Onko vasemmisto samaa mieltä? — Ben Zyskiewiczin välihuuto]

16.18 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteistyö on hyvä asia, mutta yhteistyön täytyy rakentua sen päälle, että jokainen jäsenmaa hoitaa taloutensa. Eurokriisin ajalta periytyviä vastuita Suomella on noin 7 miljardia euroa. Ylivõimaisesti suurin osa jäsenmaiden osuudesta on takausvastuita. Riski tai riskit toteutuvat, jos jokin euromaa jättää vastuunsa hoitamatta. Ja aivan niin kuin tässä on jo muutama edustaja sanonut, nyt puhutaan valtavista tukisummista, yhteensä jopa tuhansista miljardeista euroista — toistan: tuhansista miljardeista euroista. Siteeraan Helsingin yliopiston eurooppaoikeuden professori Päivi Leino-Sandbergia: ”Euroryhmän viime viikon päätös Euroopan vakausk mekanismin valjastamisesta koronavirukseen hoitoon on Suomen perustuslain ja sen tulkintakäytännön kannalta ’ongelmallinen’.” Mitä hallitus vastaa tähän tulkintaan?

16.19 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että Euroopan vakausk mekanismin ehdollisuus toteutuu. Tässä koronavirussisissä vakausk mekanismin ehdollisuus toteutuu sikäli, että sieltä voi saada lainaa ainoastaan terveydellisistä syistä johtuviin menoihin, ainoastaan 2 prosenttia bruttokansantuotteesta. Monille maille sieltä ei ole järkevää hakea lainaa, koska he saavat markkinoilta halvempaa lainaa. Euroopan vakausk mekanismin kaikki asiat, mitä nyt käsitellään, tehdään niiden olemassa olevien sopimuksien nojalla. Tosiaan vaikkapa silloin kun kristillisdemokraatitkin ovat olleet hallituksessa, on sitouduttu EVM:n varsin suuriin vastuisiin, Suomen osalta yli 10 miljardiin, [Peter Östman: Ei tuhansiin miljardeihin!] ja nyt me annamme koronavirussisistä johtuen takauksia työllisyysrahastoon ja Euroopan investointipankkiin noin 800 miljoonaa. Sekin on paljon rahaa, mutta mittasuhteet kannattaa muistaa, ja kyllä suomalaisfirmatkin hyötyvät Euroopan investointipankista, kuten ovat vuosikymmenien ajan tehneet.

16.20 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on erittäin vahva parlamentaarinen kontrolli, ja erittäin hyvä, että näin on. Olen itse korostanut neuvotteluissa ja kun olemme videokokouksia pitäneet EU-päämiesten kanssa, että Suomessa budjettivaltaa käyttää eduskunta, ja sen vuoksi kaikkien esityksien, mitkä tulevat, on oltava tarkkarajaisia ja selkeitä, jotta eduskunta voi arvioida, mihin sitoudumme ja mihin emme sitten halua sitoutua. Tämä on hyvä tunnistaa tässäkin salissa ja keskustelussa, että meillä valtaa käyttää eduskunta, mitä tulee budjettiin, ja kaikki nämä esitykset tuo-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

daan tietenkin eduskunnan käsiteltäväksi ja eduskunta arvioi, ovatko ne sellaisia, että Suomi voi niihin sitoutua.

16.21 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että edustaja Petteri Orpo käytti tälle vaalikaudelle vähän poikkeuksellisesti erittäin hyvän puheenvuoron. Ainakin se alkua oli erinomainen. [Ben Zyskowicz: Samoin teillä!] Näinhän se on, että kyllähän kuitenkin euroalueen menestyminen ja euroalueen talouden kestävyys on Suomelle todella tärkeää. Omalla kotiseudullankin, Vaasan ja Seinäjoen seudulla on runsaasti teollisuutta ja yrityksiä, jotka ovat euroalueen viennistä riippuvaisia. Siinä mielessä on ihan perusteltua, että me pidämme Euroopan talouden kasassa näillä COVID-rahastoilla, SURE-rahastoilla, ehkäpä sitä EVM:ääkin käyttämällä.

Puhemies! Ainakin meille keskustalaisille on aivan selvää, että missään nimessä eivät voi jäsenvaltiot EU:ssa omaa talouspolitiikkaansa ulkoistaa unionille. Ei voi tulla tulonjakouunionia, ei voi tulla velkaunionia, ja aina pitää pitää kiinni budjettisuvereniteetistä eli siitä, että tämä sali päättää suomalaisten verorahojen käytöstä. Se on keskustalle tärkeää.

Kysyisin nyt valtiovarainministeri Kulmunilta: kun on esitetty Euroopassa tällaisia koronabondeja, [Puhemies koputtaa] yhteisiä velkakirjoja, niin miten hallitus niihin suhtautuu, valtiovarainministeri Kulmuni?

16.22 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Valtioneuvoston ja koko eduskunnan linja on se, kuten ollaan monta kertaa todettu, että budjettisuvereniteetti on yksiselitteisesti tällä talolla [Antti Kurvinen: Kuunnelkaa, perussuomalaiset!] ja sellaisia esityksiä, jotka heikentäisivät eduskunnan budjettisuvereniteettiä, ei Suomen perustuslain nojalla voida hyväksyä, ja yhteisvastuullinen velka on senkaltaista, jota meidän päätöksenteon turvaksi ei kyllä kannata ottaa.

Siksi on aivan keskeistä, että jaksetaan puhua siitä, että jokaisen maan täytyy hoitaa itse omaa talouspolitiikkaansa. Se on vaikea rasti. Jos me mietimme finanssikriisistä toipumista, Suomi ei selvinnyt siitä vuosikymmenessäkään ylijäämäiseksi. Siksi meillä ei ole ollut kaikkia niitä mahdollisuuksia toimia vaikkapa tässä kriisissä, joita on mailla, jotka ovat hoitaneet omaa talouspolitiikkaansa paremmin kuin tämä maa. Siksi meidän kannattaa olla ylisukupolvisia siinä, että ei kasata seuraaville sukupolville sellaisia vastuita, [Petteri Orpo: Hyvä!] joita edelliset ovat kasanneet meidän pöydällemme, koska kohta ei ole enää mitään, mistä antaa.

16.23 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kulmuni sanoi äsken, että kaikkeen ei voi sanoa ei, että joku olisi meidänkin puolellamme jossain kohdalla. Haluaisin kuulla, mihin me olemme koskaan sanoneet EU:ssa ei ja milloin joku on ollut meidän puolellamme.

On aivan turha selittää, että nämä uudet välineet olisivat väliaikaisia tai pelkän koronan hoitoon. Kun raha ja valta kerran EU:lle luovutetaan, takaisin se ei sieltä tule eikä rahojen käyttöön voi luottaa. Sopimuksia on EU:ssa rikottu ennenkin, eikä valvonta ole uskottavaa. Kyse on käytännössä vain sosiaalituesta ja kehitysavusta.

Eikä siinä vielä kaikki: Hallitus tukee myös EVM:n lisätakauksia koronavirukseen, vaikkei koko välinettä ole tarkoitettu sen hoitoon. Taattavaa riittäisi, sillä moni iso euromaa on hoitanut taloutensa niin huonosti jo tähän mennessä, että ennen koronaa puhuttiin satojen miljardien tukipaketin tarpeesta, eikä sellaisia riitä mikään EVM kattamaan.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Hallituksella ei ole selkärankaa lähteä eurosta ulos, sen jo kuulumme, mutta mikä on hallituksen suunnitelma sen varalle, että euroalue hajoaa osittain tai kokonaan tämän kriisin seurauksena joka tapauksessa? Oletteko jo valmistautuneet omaan valuuttaan siirtymiseen tai Suomen kannalta edullisempaan valuuttaliittoon?

16.25 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen etu on se, että euroalue säilyy vakaana toimintaympäristönä. Jokainen voi pohtia, kuinka vakaa oli Suomen toimintaympäristö silloin 90-luvun alussa, kun meillä oli oma valuutta, ja minkälainen pankkikriisi täällä koettiin. [Jussi Halla-aho: Omasta valuutastako se johtui?] Kyllä meille on ollut myös paljon hyötyä siitä, että meidän yrityksemme voivat tehdä kauppaa Eurooppaan, että me saamme vientiä, ja siitä meidän täytyy pitää huolta myös jatkossa.

Valitettavasti on myös niin, että myös perussuomalaisilla on kyllä mennyt sisu kaulaan hallituksessa ollessaan, sen sijaan että olisitte vaatineet eurosta eroa tai EVM:n lakkauttamista [Antti Kurvinen: Takinkääntöjä!] tai monia niitä asioita, joista te nyt puhutte, koska te olette tehneet isänmaallista politiikkaa silloin hallituksessa niin kuin tämänkin hallitus tekee. Meidän intressi on se, että euroalue säilyy vakaana toimintaympäristönä suomalaisten veronmaksajien, suomalaisten yritysten, suomalaisten säästäjienkin kannalta. Meille on aivan yhtä keskeistä, että me pidämme huolen siitä, että talouspolitiikkaa täytyy jokaisen maan hoitaa vastuullisesti. Silloin ei voi sanoa kaikkeen kyllä tai ei, vaan täytyy koettaa hoitaa niitä ratkaisuja sieltä, [Puhemies koputtaa] ja niitä Suomi on pystynyt nyt tekemään. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

16.26 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on kyllä kova uutinen, jos perussuomalaiset nyt edustaja Mäkelän puheenvuoron perusteella olisivat hakeutumassa eroon eurosta ja puhuisivat euroeron ja EU-eron puolesta. Mielelläni kuulin, mitä puheenjohtaja Halla-aho siitä tällä hetkellä sanoo.

Ei se markkakaan nyt niin auvoinen valuutta ollut, jos voimme muistella niitä devalvaatiokierteitä, mitä Suomessa oli. Se on kyllä nyt sanottava, että eurojäsenyys on tuonut Suomeen vakautta ja pitänyt korkotason alhaalla ja tällä hetkellä pitää huolta siitä, että Suomi saa erittäin edullista lainaa ja yritykset pystyvät hankkimaan luottoa. Euro on ollut Suomelle hyvä valuutta. [Perussuomalaisten ryhmästä: On, on!]

Te annatte ymmärtää, että siellä EU:ssa päätetään ja EU:lle luovutetaan valta, mutta me olemme yksi suvereeni jäsenmaa, ja EU:n asioista päätetään jäsenmaiden neuvostossa, jossa Suomikin pääsee sanomaan oman sanansa. Meitä myös kuunnellaan silloin, kun me esitämme omat kantamme rakentavasti ja olemme mukana hakemassa ratkaisuja emmekä asetu kaikessa nelirajajarrutukseen. Nyt on tällä hetkellä haettava ratkaisuja, joilla estetään se, että EU ajautuu kaikkien aikojen lamaan ja työttömyys kasvaa massatyöttömyydeksi. [Puhemies koputtaa] Se on myös suomalaisten etu, että me huolehdimme kasvusta ja työllisyydestä.

16.27 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 90-luvun alun lama syntyi 80-luvun väärällä politiikalla, ja silloin hoidettiin Suomi kuntoon, niin että päästiin tai jouduttiin EU:hun ja euroon, johon nykyiset hallituspuolueet, muut paitsi keskusta, veivät Suomen — ja se oli raskas virhe. Me olemme olleet maksajina, me olemme

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

tänä päivänä takaajina. Suomi takaa, EU jakaa — Välimeren maille. Tämä alue on niin epäsymmetrinen, niin heikko, että me olemme täysin väärässä seurassa. On aivan selvää, että kun Kiina, Yhdysvallat, Venäjä ja EU kärsivät tällä hetkellä tällaisesta taloudellisesta tilanteesta, mikä meillä on, euro tulee hajoamaan. Siksi on syytä tehdä suunnitelma siltä varalta, että näin käy. Älkääkä väheksykö niitä valtavia vastuita, joita Suomella on tästä edustaja Vähämäen mainitsemasta summasta, vajaa 2 prosenttia. Se on kymmeniä, satoja miljardeja. [Puhemies koputtaa] Ottakaa vakavasti se ja valmistautukaa siihen, että euro hajoaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei varsinaista kysymystä ollut, mutta pääministeri Marin haluaa silti vastata.

16.28 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi, totesitte jotenkin näin, että Suomi on täysin väärässä seurassa kuuluessaan Euroopan unioniin. [Toimi Kankaanniemi: Euroalueeseen! — Välihuutoja] Kyllä tämä oli aika pysäyttävä, aika pysäyttävä puheenvuoro tästä salista. Missä seurassa meidän pitäisi olla, jos meidän ei pitäisi olla siinä seurassa, jossa me olemme Euroopan unionin jäsenmaiden kanssa, Euroopan maiden kanssa? Missä seurassa meidän pitäisi teidän mielestänne, perussuomalaisten mielestä, sitten olla?

16.29 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä taas kierrätetään erilaisia poliittisia hokemia siitä, kuinka hyödyllistä tämä on Suomelle, ja mitään negatiivista ei saa tarkastella. Jotkut täällä jo sanovat, että euron kritisointi on Putinin syliin asettumista ja sitä, että me haluaisimme Venäjän kainaloon. Tämä on mielestäni aika uskomatonta puhetta. [Antti Kurvinen: Haluatteko?] Onko teillä oikeasti niin surkea kansallinen itsetunto, että te ette pysty faktisesti tarkastelemaan eurojärjestelmän ongelmia vaan te väitätte, että kun me puutumme niihin, niin meillä on halu mennä Putinin syliin? Miettikää tässä tapauksessa, kuka täällä on populistit ja kuka tekee politiikkaa. Näen, että täällä suhtaudutaan hyvin ylimielisesti siihen, että me puhumme euroerosta, mutta kannattaa tutustua ekonomistien arvioihin vähän laajemmalla skaalalla. Tämä ei ole mikään taivaasta tipahtanut uusi poliittinen ajatus, vaan eurojärjestelmässä on lukuisia valuvikoja, ja nyt tämä kriisiajankohta olisi erinomainen hetki tarkastella myös niitä. [Eduskunnasta: Erinomainen puheenvuoro!]

16.30 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tuo edustaja Purran puheenvuoro aivan huono ollut, [Naurua] koska kyllä se näin on, että sitä, mitä rakastaa, pitää myös kritisoida, ja se rakkaus kyllä kestää sen kritiikin. Kyllä me olemme myös tätä eurojärjestelmää vuosien varrella kehittäneet. Ei mitään sellaista olekaan, että aikanaan euroa luotaessa se olisi ikään kuin pöytälaatikkoon pantuna ollut valmis, [Jussi Halla-ahon välihuuto] vaan eurokin on kehittynyt tässä vuosien saatossa, ja eurokriisin myötä olemme erittäin paljon panostaneet siihen, että kriisinkestävyys olisi yhteisellä valuutta-alueella parempi. Pankkiunionin luominen on yksi toimi, tämä kriisipuskureiden rakentaminen, pankkien ja valtioiden kohtalonyhteyden erottaminen — ne ovat kaikki sitä toimintaa, jolla me teemme eurosta entistä paremman. Tällä hetkellä on niin, että yhteinen valuutta on pitänyt meidän korkotasomme matalana ja

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

huolehtinut siitä, että luototus toimii, ja on syytä uskoa siihen, että nämä instituutiot kehittyvät koko ajan parempaan suuntaan.

16.31 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aiemmin ministerit kertoivat, että olemme rakentavia ja haemme ratkaisuja, ja näin juuri tuleekin EU:ssa toimia. Ratkaisukeskeisyys varmasti johtaa siihen, että meidän äänemme paremmin kuuluu. Hiukan huolestuneena kuitenkin kuuntelin niitä puheenvuoroja, joissa kerroitte melko suoraan, että emme ikään kuin kuulu mihinkään ryhmään, joka aktiivisesti esimerkiksi puhuisi yhteisvastuuta tai vastuiden kasvattamista vastaan. Se on kuitenkin Suomen linja ollut pitkän aikaa, ja kysyisinkin: onko nyt näin, että me ikään kuin emme enää ole vahvasti sitä mieltä?

Toinen kysymykseni liittyy tähän elpymisrahastoon, josta jo aiemmin kysyttiin, ja vastasitte, ministeri Tuppurainen, että Suomen linja on vielä avoin. Onhan kuitenkin niin, että tästä ei olla rakentamassa mitään sellaista mekanismia, jolla ohitettaisiin EU:n normaali päätöksenteko? Tässä kysymyksessä ovat niin mittavat rahasummat — ne ovat moninkertaiset verrattuna EU:n normaaliin vuosittaiseen budjettitasoon — että kyllä niitä pitää normaalissa demokraattisessa päätöksentekojärjestyksessä myös käyttää.

16.32 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan kuten aiemminkin vastasin: Suomi käy tietenkin omista lähtökohdistansa neuvotteluja niillä mandaateilla, joita me olemme saaneet suuresta valiokunnasta ja tästä talosta. Se on meidän mandaattimme neuvotteluihin, ja sillä me etenemme. Emme me neuvottele siltä pohjalta, kenen maan kyljessä olemme tai kuka on meidän kaveri, vaan me tietenkin tuomme esille ne Suomen kannat ja Suomen näkemykset eri asioihin, on kyse sitten monivuotisesta rahoituskehiksestä tai muista asioista. Suomen hallitus edustaa Suomen eduskunnan hyväksymää linjaa, sitä linjaa, jonka me olemme yhdessä muodostaneet. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mikä on linja?]

16.33 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun nyt suomalaiset yritykset kärvistelevät koronaviruksen keskellä ja yrittävät pitää liiketoiminnasta kiinni ja pelastaa työpaikkoja, niin pahinta myrkyä nyt tähän tilanteeseen olisi vielä epävarmuus linjasta siinä, onko Suomi osa euroa tai Euroopan unionia. Toivottavasti sitä ei kukaan aja. Enkä uskokaan, koska kyllä valtiovarainministeri Kulmuni siinä oli oikeassa, että kyllähän perussuomalaisetkin ovat olleet mukana. Oliko se niin, että ryhmäjohtaja Tavio siellä suuressa valiokunnassa itse omin käsin hyväksyi Kreikan tukipaketin viime vaalikaudella, [Markus Mustajärven välihuuto] en ole varma, ja taisi olla muitakin nykyisiä edustajia. Että voi olla, että hallituksessa tätä ja oppositiossa sitten tuota.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että euroalue pääsee tästä elpymään. Hallituksella on ollut selkeät reunaehdot, ja täällä eduskunnassa on pitkään ollut yhteinen käsitys, että budjettisuvereniteettia ei saa vaarantaa ja sen rajoissa näitä vastuita tarkastellaan, ja myöskin se linja, että jokainen maa vastaa omista veloistaan, [Puhemies koputtaa] on tärkeä. Onko tämä periaate edelleen tärkeä, arvoisa ministeri?

16.34 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lindtman osui aivan naulan kantaan, tämä on juuri näin. Me olemme hallitusohjelmassakin jo sitoutuneet siihen, että jokainen jäsenmaa vastaa ensisijaisesti

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

omasta taloudestaan itse, eikä sen tyyppistä yhteisvastuutta olla rakentamassa. Mutta se on kyllä sanottava, että kyllä meidän kohtalonyhteytemme on niin yhteen kiedottu, että kyllä meillä jäsenmailla toisistamme tietyllä tavalla yhteisvastuuta tietysti on, koska meillä on yhteiset sisämarkkinat ja yhteinen valuutta. Emme me voi ajatella, ettei se, että jos joku jäsenmaa suistuu nyt holtittomiin ongelmiin, kosketaisi myös meitä. Sen takia on meidän yhteinen etumme, että me olemme hakemassa ratkaisuja. Yhtenä ratkaisuna on esitetty sitä, että tämän monivuotisen rahoituskehityksen ohjelmia tarkastellaan uudestaan niin, että me voimme paremmin tukea jäsenmaiden elpymistä, voimme satsata tutkimukseen, tuotekehitykseen, investointien vauhdittamiseen ja niin edelleen. Ja mikäli tällainen erillinen elpymisrahasto sitten tehdään, niin se on tarkkarajainen ja määräaikainen, ja jos siitä lainoja annetaan, ne myös sitten takaisin maksetaan. [Toimi Kankaanniemi: Pikavippejä vai?]

16.35 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman varsin hyvin tiivisti sen pitkän linjan, mikä Suomella on ollut. Me olemme ratkaisukeskeinen euroalueen maa ja EU:n jäsenvaltio, ja kun tullaan niihin tuleviin esityksiin, niin me emme itse asiassa vielä tiedä vaikkapa tähän monivuotiseen rahoituskehitykseen liittyen, mikä komission esitys tulee olemaan, niin että kaikki on toistaiseksi vielä spekulointia. Tietenkin sen yhteydessä se taso, se, että Suomi menestyy omissa neuvottelutavoitteissaan, tämä uusi koronatilanne, kaikki täytyy yhteensovittaa. Mutta se perusta, että tämä talo päättää Suomen perustuslain mukaan meidän budjettisuvereniteetista ja me emme hyväksy yhteisvastuullisia velkoja euroalueella, eurooppalaisella tasolla, on se linja, joka on ollut useammalla hallituksella. Siksi on niin keskeistä, että maat hoitavat omaa talouspolitiikkaansa itse asianmukaisella tavalla, ja jos me vaadimme sitä muilta, niin meidän täytyy myös itse olla esimerkki. Suomi tekee yhteistyötä eri maiden kanssa. Tietyissä asioissa meillä on samanlaiset kannat joidenkin maiden kanssa [Puhemies koputtaa] ja toisissa asioissa muiden maiden kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kuulin mainittavan edustaja Tavion nimen. — Olkaa hyvä.

16.36 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja [Puhemies: Puhemies!] — puhemies! Näinhän se politiikassa tosiaan aina on, että puolueet muistelevat toisten puolueiden virheitä, ja Soinin aikana, perussuomalaisten hallituskaudella, tehtiin tällainen virhe. Se, että sellainen virhe tehtiin, [Antti Kurvinen: Olitteko mukana?] ei kuitenkaan merkitse sitä, että hallituksen pitäisi tämän nojalla jatkaa sen virheen toistamista. Ei kai nyt virheitä... Pääministeri itse puhuu koko ajan siitä, että saa tehdä virheitä mutta ei niitä kannata toistaa ja niistä tulee oppia. No, miksei tästä ole opittu, kun vuosia menee ja menee? Nyt kun näitä ministeri Tuppuraisenkin puheenvuoroja kuuntelee, niin, kaikella kunnioituksella, suuri ja mahtava EU kyllä toimii teidän mielestänne loistavasti ja fantasistisesti, ja kyllä tähän keskusteluun nyt oikeasti joku kriittinenkin näkökulma on tuotava. Pääministeri tässä kyselee, kenen seurassa perussuomalaiset haluavat olla, jos eivät EU-maiden seurassa. No, miten olisivat sellaiset huonosti pärjäävät maat kuten Norja ja Sveitsi? Ja sitä paitsi te vähän vääristelitte edustaja Kankaanniemen puheenvuoroa: kun hän puhui euroalueesta, niin te veditte siihen EU:n, eli teille näissä on yhtäläismerkki. [Puhemies koputtaa] Kysyn nyt, ja toistan sen puheenjohtaja Halla-ahon esittämän kysymyksen: mis-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

sä menee raja, [Puhemies koputtaa] mikä on liikaa tätä euromaille maksettavaa takausta ja takausvastuuta? [Aki Lindén: Meillähän sitä öljyä riittää! — Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt menee liikaa jo sekunteja yli.

16.37 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme sitoutuneet myös eurooppalaisella tasolla siihen, että hoidamme julkista velkaa vastuullisesti, ja siihen, että teemme uudistuksia, ja niitä kannattaa joka ikisen maan tehdä. Eivät ne Suomessakaan aina ole kovin helppoja olleet, mutta niitä täytyy joka ikisen maan tehdä. Mitä paremmin näissä onnistutaan, sitä paremmin myös euroalue ja EU toimivat, ja tätä samaa me odotamme myös muilta mailta. Kaikkeen ei voi sanoa vain ei. Se ei tule viemään tätä maata eteenpäin [Jussi Halla-ahon välihuuto] tai rakentamaan sitä parempaan kuntoon seuraaville sukupolville. Totta kai, liittyhän kaikkeen myös ongelmia. Ei siitä pääse mihinkään. Mutta sen takia kai me koetamme tehdä yhteistyötä, että asiat olisivat paremmassa kunnossa seuraaville. Ja totta tosiaan, perussuomalaiset kritisoivat asioita oppositiossa, mutta hallituksessa tekin olette ymmärtäneet sen, että euroalueen vakaus on tärkeätä suomalaisille vientiyrityksille, tälle maalle, tälle isänmaalle, ja sen puolesta te olette tehneet työtä, [Jussi Halla-ahon välihuuto] liittyi se pankkiunionin tai Emun kehittämiseen.

16.39 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus ei kannata euroalueesta eroamista, mutta me olemme huolissamme siitä, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] mikä hallituksen linja euroalueella on, erityisesti mitä tulee euromaiden velkaantumiseen. Viime hallituskaudella me olimme hyvin tiukan linjan kannalla yhdessä Itävallan, Saksan ja Alankomaiden kanssa. Nyt näyttää siltä, että EU:n kehittämisessä on siirtymässä sivurooliin sisämarkkinoiden kehittäminen, yhteisen ilmastopolitiikan luominen, yhteisen turvallisuuden luominen. Sen sijaan olemme taas siirtymässä siihen, että olisimme rahoittamassa muita maita, niitä maita, jotka eivät ennen koronakriisiä olleet osanneet hoitaa omaa talouttaan hyvin.

Ministeri Kulmuni, te äsken totesitte, että emme voi aina sanoa ei kaikkiin asioihin, että kysymys olisi vain vastauksesta kyllä tai ei, mutta eihän asia nyt aivan näin yksinkertainen ole, vaan on kysymys myöskin siitä, millaisia nämä rahoituspaketit ovat ja millaisiin ehtoihin ne maat sitoutuvat, jotka sitä rahaa vastaanottavat, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi harmaan talouden torjunnassa, valtion ja pankkien kohtalonyhteyden purkamisessa, valtionvelan hoidossa [Puhemies: Aika!] ja tämäntyppisissä asioissa. Oletteko, arvoisa hallitus, pääministerin johdolla, [Puhemies koputtaa] valmiita vaatimaan näitä ehtoja rahoituksessa?

16.40 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän maajaotteluun, jota äsken kuvasitte: Itse asiassa Suomi on hyvin samankaltaisella linjalla Saksan kanssa siinä, että me haluamme etsiä ratkaisuja ja me ymmärrämme, että eri mailla on erilaisia tulokulmia ja niitä pitää yhteensovittaa ja löytää se yhteinen linja, jonka takana myös me voimme seisoa. Sen sijaan esimerkiksi Saksa ei ole sijoittunut näiden maiden joukkoon, joihin kuuluvat tällä hetkellä Hollanti, Itävalta, Tanska ja Ruotsi, jotka vetävät erittäin tiukkaa linjaa. Toisella puolella on ehkä sitten joitakin erityisesti Etelä-Euroopan maita. Suomi ja Saksa tällä hetkellä ovat tässä välissä, etsivät ratkaisuja ja etsivät yhteis-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

työtä ja pyrkivät yhteensovittamaan erilaisia näkökulmia, jotta löytäisimme sen yhteisen polun koko unionille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Useampi ministeri nostaa kättään. Toiveena olisi, että yhdelle ministerille kohdistettaisiin. Mennään eteenpäin. [Eduskunnasta: Yksi riittää!]

16.41 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n komissio ja esimerkiksi Ranska ovat pitkään unelmoineet rahoitusvakaussjärjestelmän ottamisesta unionin lainsäädännön piiriin. Niiden visiossa euroalueelle nimitettäisiin valtiovarainministeri, joka vastaisi muun muassa vakaussjärjestelmästä, ja ne näkisivät EVM:n talouspolitiikan välineenä ja sellaisena paikkana, josta saa luottoa. Hansamaiden esityksen lähtökohta taas on, että Euroopan vakaussmekanismista ei saa tehdä jäsenmaiden tulonsiirtojen välinettä. Hansaryhmä haluaa, että jäsenmaat itse huolehtivat talouksistaan ja että jos maat ajautuvat ongelmiin, EVM selvittää ongelmien syvyyden ja maan takaisinmaksukykyyn. Jos maksukykyä ei ole, lainahakemuksen käsittely EVM:ssä loppuu. Haluaisin kysyä: minkä takia nykyhallitus ei halua jatkaa tiivistä yhteistyötä hansaryhmän kanssa?

16.42 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri viime viikolla instituutiot tekivät EU:ssa sen arvion, että nämä Euroopan vakaussmekanismin ehdot täyttyvät kaikkien jäsenmaiden osalta: ne ovat makrotaloudellisia ehtoja, ja jos joku jäsenmaa haluaa sieltä hakea nyt koronaviruksen seurauksena lainaa, niin sitä pysyy käyttämään ainoastaan niihin terveydellisiin syihin.

Te koetatte kovasti syyttää hallitusta, että me olemme vastanneet myös eurooppalaisella tasolla koronavirukseen. Varmastikin silloin vuosikymmen sitten, kun vaikkapa tätä Euroopan vakaussmekanismia tehtiin ja annettiin yli 10 miljardin euron edestä sitoumuksia — siis melkein yksi kuudesosa niistä vastuista, joita Suomella kaiken kaikkiaan on, tehtiin silloin, kun kristillisdemokraatitkin olivat hallituksessa — yritettiin pitää huolta eurooppalaisesta vakaudesta. [Jussi Halla-aho: Ja keskustasta vastusti oppositiosta!] Jos maat toimisivat niiden ohjeiden ja sääntöjen mukaan, euroalue pysyy vakaana. [Puhemies koputtaa] Me teemme yhteistyötä mainitsemienne maiden kanssa, toisessa asiassa toisten maiden kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys ravintoloiden avaamisesta koronarajoitusten lieventyessä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 63/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäisen kysymyksen aihealueena oli euroalueen tukimekanismien takausvastuiden kasvattaminen, mutta se on liittynyt hyvin pitkälti myös tähän koronatilanteeseen. Otetaan tässä vaiheessa mukaan myös muut koronaan liittyvät aiheet. Toki ensimmäisestäkin aiheesta edelleen saa kysymyksiä esittää.

Edustaja Harkimo.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Keskustelu

16.44 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt kuukauden tehnyt ravintoloiden apupakettia, ja vieläkö ei ole tullut valmista. Yli viikko sitten päätitte, että ravintolat avataan 1.6. — joissain muodoissa. Nyt ette ole saaneet aikaiseksi päätöstä, missä muodossa. Ravintolayrittäjiä ja työntekijöitä on vähän alle 100 000. Niiden pitäisi tehdä työvuorolistoja, hankkia raaka-aineita, markkinoida ja ilmoittaa, ketkä työntekijät voivat jäädä töihin ja ketkä lomautetaan. Arvoisa hallitus, miten te kuvittelette, että kaikki tämä hoituu viikossa? Kaikilla on raha tiukassa. Ettekö ajattele näitä ihmisiä? Ja miksi ravintoloita ei voida avata kokonaan sellaisissa paikoissa, joissa tartunnat ovat vähentyneet? Myös kysymys: miksi ravintolat pitäisi sulkea kello 21? Miksi näitä asioita vetkuttelette koko ajan?

Arvoisa puhemies! Olen itse ollut ravintoloitsija, ja tiedän, missä kurimuksessa nämä elävät. [Puhemies koputtaa] Vastaatteko nyt, ministeri Kiuru, [Puhemies: Nyt aikamerkki!] milloin ja miten edetään?

16.45 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kävi eilen neuvotteluissaan keskustelun tästä ravintoloiden aukeamisesta hallitusti ja as-teittain, ja tarkoituksena on antaa ensi viikon tiistaina eduskunnalle tartuntatautilain pykä-lämuutos, joka mahdollistaisi asetuksen antamisen ja siellä tietyt rajaukset ja reunaehdot, miten ravintoloita voidaan turvallisesti tässä tilanteessa avata. Pidän tärkeänä sitä, että myös tämä asetusluonnos olisi jo siinä vaiheessa sellainen, että eduskunta saa sen tietoon. En usko, että tästä talosta saisimme avointa valtakirjaa tälle kokonaisuudelle, vaan oletan, että eduskunta haluaa jo siinä vaiheessa tietää myös, minkälaiseksi tämä asetus muodos-tuu. Pidän tärkeänä sitä, että nämä asiat kulkevat käsi kädessä ja eduskunta saa kaiken sen informaation, minkä se tarvitsee tämän lakipykälän muutoksen osalta, jotta se voi sen hy-väksyä. Nämä asiat tuodaan heti, kun ne ovat valmiita. Valmistelu tämän asian osalta on vielä kesken.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys kasvomaskien käytöstä koronavirukselta suojautumisessa (Ben Zyskowicz kok)

Suullinen kysymys SKT 64/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat tästä ko-rona-aiheesta jatkaa kysymysten esittämistä, painamaan V-painiketta ja nousemaan seiso-maan. Korostan, että myös näistä tukimekanismeista ja takausvastuiden kasvattamisesta saa edelleen kysyä sikäli, mikäli ne koronaan liittyvät.

Edustaja Zyskowicz.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Keskustelu

16.46 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Kaikkialla maailmassa koronaa pyritään jarruttamaan suunnilleen samanlaisin keinoin: on fyysisten kontaktien vähentämistä, on turvaetäisyyttä, on käsihygieniää ja niin edelleen. Lukuisissa maissa myös Euroopassa tämän lisäksi, siis näiden keinojen ohella, hallitukset suosittavat kansalaisia käyttämään kasvomaskeja esimerkiksi kaupoissa. Tämä ei olekaan mikään ihme, sillä kansainväliset huippuasiantuntijat ovat tutkimuksissa päätyneet siihen, että näistä on hyötyä. Tähän päätyi Suomessa tänään myös VTT, vaikka joistakin uutisotsikoista on voinut muuta päätellä.

Mitä tässä tilanteessa tekee Suomen hallitus? Se on päättänyt, että STM vielä tutkii ja selvittää asiaa. Ministeri Kiuru, mitä te vielä oikein tutkitte ja selvitätte? Mitä sellaista viisastenkiveä etsitte, jota maailman huippuasiantuntijat eivät ole vielä löytäneet? [Puhemies koputtaa] Aikooko hallitus antaa suosituksen siitä, että suljetuissa, ahtaissa tiloissa tulee käyttää suojamaskoja?

16.48 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja on oikeassa siinä, että hallitus on käynyt keskustelua siitä, millä tavalla koronaviruksen torjunnassa ja estämisessä edetään, ja siltä osin hallitus on julistanut tämän hyperstrategian, eli millä tavalla tulevaisu vaiheissa mennään, joka perustuu siihen, että asteittain puretaan näitä vaativia koko Suomea koskevia rajoituksia ja siirrytään asteittain tarkkarajaisempaan lähestymiseen. Siltä osin maailmassa on esimerkkejä siitä, että on valittu myös toisenlaisia strategioita.

Tällä hetkellä meillä on selvityksessä, niin kuin edustaja toteaa, sosiaali- ja terveysministeriössä laaja kirjallisuuskatsaus siitä, voiko tämän viruksen tartuttavuuden ehkäisemiseksi myöskin olla mahdollisuus ottaa suojaimia käyttöön ja minkälaisia, ja siitä ollaan varmasti jo pelkästään tuon VTT:n tämänpäiväisen arvion pohjalta montaa mieltä. VTT tänään sanoi, ainakin minulle annetuissa tiedoissa, [Puhemies koputtaa] että kankainen kasvomaski vaatii myöskin sitä, että sillä suojellaan erityisesti muita.

16.49 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ylpeä siitä, että 25 vuotta sitten aloitin työurani tiskarin ja tarjoilijan hommista. Kuten minäkin silloin 25 vuotta sitten, aika moni nuori miettii tällä hetkellä, onko kesätoita ravintola-alalla, puhumattakaan niistä kymmenistä tuhansista työntekijöistä ja tuhansista yrittäjistä. Ravintola-ala on kärsinyt matkailualan ohella ja saanut ehkä kovimmat iskut koronakriisistä. Alalla on odotettu hallituksen ravintolatukien kompensatiota ja toimenpiteitä, mutta hallitus on vatuloinut. Nyt olisi aika antaa valoa alalle ja tukien lisäksi toteuttaa toimenpiteitä. Kokoomus näkee, että toimivia keinoja olisi alentaa arvonlisäveron kantaa sekä sallia alkoholilavuusprosenttiltaan viinien sekä oluiden ulosmyynti. Molemmat toimenpiteet tukisivat kysyntää tehokkaasti, kun rajoitteet puretaan. Keinoista jälkimmäinen lisäisi myös verokertymää. Aikooko hallitus tukea ravintola-alaa alentamalla arvonlisäverokantaa sekä sallia alkoholituotteiden ulosmyynnin?

16.50 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskuntaanhan on toimitettu ravintoloihin liittyvä tuki siihen, kuinka voidaan korvata sitä, kun elinkeinotoimintaa on lailla rajoitettu. Lisäksi meillä on olemassa suoran tuen lisäksi tänään kerrottu yleisempi kannustintuki, joka tulisi automaationa. Jos meillä olisivat ol-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

leet nämä kaikki valmiina kaksi kuukautta sitten, niin totta kai olisimme edenneet nopeammin, mutta koska maa ei ole koskaan tällaista kokenut, niin on tärkeää, että me saamme syksyä varten kaiken kuntoon.

Sitten mitä tulee niihin verojärjestelyihin, joita on tehty, niin eduskunnalle ollaan tuomassa arvonlisäverotusten palautukseen liittyvää järjestelyä ja meillä on maksujärjestely käynyt jo eduskunnan käsittelyn, ja tietenkin kaikista tärkeintä on edelleenkin se, että suomalaiset noudattavat ohjeita, ja niin me pääsemme pikkuhiljaa avaamaan yhteiskuntaa ja myös yrittäjät pääsevät tekemään bisnestä ja avaamaan ravintoloitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri pyytää myös.

16.51 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa ehkä helposti unohtuu se, minkä vuoksi alun alkaen näitä rajoittamistoimenpiteitä on tehty. Niitä ei tehdä sen takia, että halutaan kiusallaan häiritä tai haitata jotakin alaa, vaan niitä tehdään sen takia, että ne ovat olleet välttämättömiä viruksen leviämisen estämiseksi. Eli meillä tietenkin tavoitteena on se, että virus ei yhteiskunnassa leviä, että se ei tartu ihmisestä toiseen, ja sen vuoksi olemme lähteneet erittäin aikaisessa vaiheessa aika koviinkin rajoitustoimenpiteisiin, joiden osana myös on tuotu eduskuntaan lakiesitys, joka täällä on hyväksytty, että ravintolatoiminta asiakasistumapaikoiltaan laitetaan kiinni toukokuun loppuun saakka. Nyt me etsimme niitä keinoja, joilla turvallisesti voisimme päästä avaamaan jälleen ravintolatoimintaa kesäkuun alusta alkaen, mutta tämänkin osalta pitää todella varmistaa se, että hygieniasta huolehditaan, etäisyyksistä huolehditaan, [Puhemies koputtaa] huolehditaan siitä, että tämä on kaikin puolin turvallista eikä edesauta viruksen leviämistä.

16.52 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen avaamisessa turvallisesti kaikki kaikessa on se, että on selkeä suunnitelma, strategia, tavoitteet, välineet ja ohjeet.

Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomat yritti keskiviikkona selvittää ministeri Kiurulta vastauksia hallituksen koronastrategiaa koskeviin yksityiskohtaisempiin tietoihin. Helsingin Sanomat kysyi muun muassa, mihin tartuttavuusluvun haarukkaan hallitus tähtää, mikä sairaala- ja tehohoitopotilaiden määrä on hallituksen mielestä liian korkea, onko hallituksen tavoite pitää tartuttavuusluku alle yhdessä, jolloin epidemia käytännössä hiipuu, mitä Hetemäen raportin skenaarioista hallituksen valitsema linja vastaa, onko hallituksen tavoite minimoida koronavirustartunnat, eli pitää ne mahdollisimman vähäisinä. Sosiaali- ja terveysministeriöstä kerrottiin, että näihin ei ole vastauksia. Olisi aivan oleellista, että näihin olisi tieto, koska se lisää luottamusta, ja tiedonpuute lisää epäluottamusta ja lisää turvattomuudentunnetta. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä pääministeriltä: miten tämä on mahdollista, että näihin ei saada selkeitä vastauksia, [Puhemies koputtaa] ja voisimmeko nyt tässä eduskunnan edessä saada näihin yksinkertaisiin kysymyksiin selkeät vastaukset?

16.54 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Nämä tavoitteet ovat koko aika olleet samat, ja ne pysyvät samoina. Me tietenkin seuraamme tautitilanteen etenemistä ja osana sitä

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

katsomme näitä mittareita, joita edustaja Orpokin tässä kuvasi, eli juurikin sitä, mikä on taudin levinneisyys, kuinka meidän sairaalahoitopaikkojen, potilaiden, määrä kehittyy, esimerkiksi kuinka moni tehohoitopaikka on käytössä, millä tavalla tautiin liittyvät kuolemantapaukset kehittyvät ja myös millä tavalla väestössä sitten immuniteettia esiintyy. Eli nämä ovat niitä mittareita, joita seurataan, ja ne on kuvattu esimerkiksi siinä valtioneuvoston kanslian asettamispäätöksessä, kun asetimme tämän Hetemäen työryhmän. Voin ilokseni todeta, että huomenna meillä on jälleen infotilaisuus, ja siellä tullaan käymään tätä epidemiologista tilannetta, [Puhemies koputtaa] näitä mittareita ja kaikkia näitä kysymyksiä hyvin huolellisesti läpi ja vastaamaan tiedotusvälineiden kysymyksiin, mitä edustaja Orpokin tässä kuvasi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys riskiryhmiin kuuluvien opettajien ja terveydenhuollon henkilöstön huomioimisesta koronavirusepidemiassa (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 65/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

Keskustelu

16.55 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Samaan aikaan kun yli 70-vuotiaat on ohjeistettu melko tiukkoihin karanteeninomaisiin oloihin, lähes samanikäiset, yli 60-vuotiaat, jopa riskiryhmiin kuuluvat hoitajat ja lääkärit eivät käytännössä ole saaneet vapautuksia niistäkään työtehtävistä, joissa hoidetaan suoraan koronapotilaita. Esimerkiksi Lääkäriliiton selvityksen mukaan kaksi kolmasosaa riskiryhmiin kuuluvista lääkäreistä ei ollut saanut siirtoa muihin tehtäviin.

Tänään lapset ja opettajat ovat palanneet kouluihin. Monille se varmasti on ollut ilon päivä, mutta joukossa on niitäkin riskiryhmiin kuuluvia opettajia, jotka ovat kertoneet jopa anoneensa palkallista virkavapaata välttyäkseen riskeiltä, mutta eivät ole saaneet.

Kun opetusministeri Li Andersson ja myös ministeri Krista Kiuru ovat vakuuttaneet myös eduskuntaa siitä, [Puhemies koputtaa] että riskiryhmiin kuuluvat opettajat ja terveydenhuollon henkilöt huomioidaan, niin mitä te vastaatte nyt näille ihmisille?

16.56 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja toteaa, suomalaisissa peruskouluissa on tänään palattu lähiopetukseen, ja osana niitä ohjeita, mitä THL ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat antaneet liittyen siihen, millä tavalla palataan turvallisesti lähiopetukseen suomalaisissa kouluissa, on myöskin tehty ohjeistuksia liittyen riskiryhmiin kuuluviin opettajiin sekä mahdollisesti riskiryhmiin kuuluvien lasten osalta.

Mitä tulee riskiryhmiin kuuluvaan opetushenkilöstöön, niin siellä on hyvin selvästi linjattu, että se on arvio, joka tehdään työterveyshuollossa, ja sitten työnantajan kanssa yhteistyössä pitää selvittää, onko mahdollista siirtää henkilöä muihin tehtäviin. Olen kuullut esimerkkejä opettajista, joille on annettu mahdollisuus myöskin opettaa etäyhteyksien

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

kautta edelleen siitä syystä, että kuuluvat riskiryhmiin. Kyllä ainakin opetusministerinä myöskin edellytän sitä, että kunnissa ja koulutuksen järjestäjillä on valmiutta kantaa oma vastuunsa siitä ja huolehtia, että kaikki opetusalaan kuuluvat ammattilaiset kokevat, [Puhemies koputtaa] että voivat turvallisesti palata omalle työpaikalleen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys ikäihmisten henkisestä hyvinvoinnista koronarajoitusten aikana (Jenni Pitko vihr)

Suullinen kysymys SKT 66/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pitko.

Keskustelu

16.57 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! 70-vuotiailla ja perussairailta ihmisillä on suurin riski sairastua koronaviruksen aiheuttamiin vakaviin tautimuotoihin. Sen takia heitä on jo kuukausia kehoitettu pysymään karanteeninkaltaisissa olosuhteissa. Vaikka nämä rajoitustoimenpiteet ovat elämän suojelun kannalta välttämättömiä, on niitä silti seurannut kokemus elämänlaadun heikentymisestä. Moni ikäihminen on juuri nyt yksinäinen ja vaila mielekästä tekemistä. Muistisairailta tämä voi johtaa jopa kognitiivisten toimintojen rajuun laskuun.

Arvoisa puhemies! Joudumme elämään koronaviruksen kanssa vielä pitkään, ja siksi kysynkin ministeri Kiurulta: millä keinoin hallitus aikoo varmistaa ikäihmisten psyykkisen hyvinvoinnin kannalta oleelliset sosiaaliset kontaktit myös poikkeusolojen aikana ja näin turvata heille arvokkaan vanhuuden ja hyvän elämän?

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme sellaisessa tautitilanteessa tällä hetkellä, että olemme tulleet sosiaali- ja terveysministeriössä siihen lopputulokseen, että me tarkistamme näitä nykyisiä ohjeita, myöskin vierailukäytäntöjen osalta. Tänäpäin tuo ohjeistus ei vielä valmistunut, mutta aivan lähiaikoina saamme uudet ohjeet erityisesti näissä erilaisissa hoivalaitoksissa, hoivakodeissa vierailuiden osalta. Minusta kantava ajatus täytyy olla se, että mahdollistetaan ensin turvalliset vierailut ja vasta sen jälkeen, jos ei se mitenkään onnistu, lähdetään tästä, että vierailut olisivat kiellettyjä. Tältä osin tämän mahdollistaminen on nyt meneillään aika hyvällä tavalla tuolla kentällä, eli ollaan päädytty tähän samaan.

Edustaja kysyi myös, miten toimitaan niiden vanhusten osalta, jotka ovat esimerkiksi kotihoidon piirissä tai eivät vielä näitä palveluita niinkään tarvitse. Kyllä on selvää, että myös heidän liikkumisensa on olennaista, ja valmistelemme yli 70-vuotiaille ohjeita siitä, [Puhemies koputtaa] mitä nämä karanteeninomaiset olosuhteet tarkoittavat, ja annamme sinne myös joustoa, jotta voidaan turvata heidänkin hyvinvointinsa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.6. Suullinen kysymys koronakriisin vaikutuksista hävittäjähankinnan kustannuksiin (Markus Mustajärvi vas)

Suullinen kysymys SKT 67/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mustajärvi.

Keskustelu

17.00 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Pitkään jatkuneella ja jatkuvalla koronakriisillä on valtavat taloudelliset vaikutukset. Samaan aikaan valmistellaan Suomen historian suurinta yksittäistä talouspätöstä, HX-hävittäjähankintaa.

Hankintahintaa, 10 miljardia euroa, suurempi kuluerä ovat elinkaarikustannukset. Tänä Suomen Kuvalehden jutussa esitettiin vakava epäily siitä, että elinkaarikustannuksia on vääristelty, kustannukset nousevat edelleen ja yhtä mahdollista toimittajaa on suosittu tarjouskilpailussa. Onko valtiovarainministeriö varautunut huomattavaan kustannusten nousuun? Onko meillä ylipäättään koronakriisin keskellä varaa siihen, ja mahdollisiin vahingonkorvauksiin, jos tarjouskilpailu on hoidettu syrjivästi?

17.00 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! HX-hankinta on tietenkin aivan keskeinen Suomen uskottavan puolustuksen kannalta, ja siksi sitä on tehty yli oppositio—hallitus-rajojen niin edellisen eduskunnan aikana kuin erittäin tarkkaan myös sitten nykyisen eduskunnan aikana ja myös hallitusohjelmassa linjattu. Koronaviruksesta johtuen tulee muutaman kuukauden viive ehkä siihen, kuinka neuvotteluja saadaan käytyä, mutta aivan samalla lailla tarkan euron vartija valtiovarainministeriön täytyy olla sen suhteen, että siinä vaiheessa, kun saamme kaikki asiakirjat ja kilpailutukset valmiiksi, ne katsotaan sitten puolustuspoliittisesti siihen budjettiin sopivaksi, jonka Suomi on tähän hankkeeseen laittanut.

Tässä keskeistä ovat tietenkin käyttö- ja ylläpitokustannukset, joita meidän täytyy ajatella vuosikymmenten tähtäimellä, kun puhutaan hankinnasta, joka ulottuu aina 2060-luvulle asti. Totta kai kotimaisesta näkökulmasta niin teollinen yhteistyö kuin huolto ja ylläpito ovat kaikki keskeisiä osia, että se myös taloudellisesti sopii siihen raamiin, [Puhemies koputtaa] mutta uskottavan puolustuksen kannalta tämä on keskeinen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.7. Suullinen kysymys cleantech-alan edistämisestä koronaelvytyksellä (Joakim Strand r)

Suullinen kysymys SKT 68/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Strand.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Keskustelu

17.02 Joakim Strand r: Ärade talman! Koronan elvytystä on ehdottomasti hyödynnettävä myös vihreän siirtymän tuomien vientiliiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Muun muassa talous- ja tulevaisuusvaliokunnat ovat viime aikoina lausuneet, että Suomen on määrätietoisesti pyrittävä johtavaksi kestäväen tulevaisuuden tekijäksi kehittämällä erityisesti energia- ja ympäristöteknologian systeemitason suunnittelu-, kehitys-, tutkimus- ja liiketoimintaosaamista. Muun muassa EU:n Green Deal tarjoaa tässä erinomaisia mahdollisuuksia Suomen kaltaiselle maalle. Kysyisin: miten hallitus varautuu tällaiseen vihreään ja samalla teknologiavientiä edistävään elvytykseen?

EU:n komissio tuossa arvioi, että pelkästään nykyisten ilmasto- ja energiatarvoitteiden saavuttaminen vaatii 260 miljardin euron vuosittaiset lisäinvestoinnit. Tämä on semmoinen kakku, että meidän täytyy saada mahdollisimman paljon suomalaisia yrityksiä kiinni näihin arvoketjuihin ja mahdollisimman pian.

Så jag frågar på vilket sätt regeringen ämnar utnyttja coronastimulansen på ett sätt som också stöder vår cleantech-exportindustri.

17.03 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kokonaisuus ja erittäin tärkeä kysymys. On aivan selvää, että me tarvitsemme vihreitä investointeja. Me tarvitsemme näkymän siihen, miten kestävästi rakennamme maailmaa ilmastollisesti niin, että se on meidän lapsillemme ja lapsenlapsillemme hyvä paikka elää, ja samalla me tietenkin tarvitsemme Suomeen niitä vientieuroja, joita tältä alalta, puhtaasta teknologiasta, on saatavissa. Sen vuoksi Suomi korostaa ja pitää esillä sitä, kuinka tärkeä tämä vihreän kasvun ohjelma on, tämä Green Deal, ja yhdessä olemme Euroopan unionin kanssa sitä asiaa edistämässä. Tämä on Suomelle iso, merkittävä kysymys tietenkin niin kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta kuin myös taloudellisesti ja yritysten kannalta. Tämä on niitä keskeisiä asioita, joita meidän pitää myös katsoa, kun nyt teemme lisätalousarvioita ja haemme niitä elvytyskohteita [Puhemies koputtaa] ja niitä investointikohteita. Kyllä tämä on keskeisenä siellä joukossa.

17.04 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä liian yltiökunnianhimoisista ilmastotavoitteista: meidän kyllä pitää vähän miettiä, mihinkä me rahoja laitamme.

Kysymykseni koskee vähän toista asiaa, tätä maskiasiaa. Noin kuukausi sitten tein kirjallisen kysymyksen — ministeri Aino-Kaisa Pekonen siihen vastasi — siitä, onko mahdollista, että suomalaisille annetaan suojamaskeja ilmaiseksi. Silloin kuukausi sitten ei näyttänyt, että se on mahdollista, mutta onko tilanne muuttumassa, jos kenties tautiasiat pahenevat?

Arvoisa puhemies! Kiinastahan tuli meille näitä maskeja, ja sehän oli varsinainen fiasco. Ne olivat vääränlaisia. Kuinka asia on edennyt, ja missä ne maskit nyt ovat? Saatiinko niistä rahat takaisin, jotta voidaan niillä samoilla rahoilla ostaa hyviä, oikeita suojavarusteita? Ja milloinka me saamme kotimaisen tuotannon vetämään? Milloinka saamme kotimaiset maskit käyttöön?

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

17.05 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä kokonaisuus. Erityisesti nämä määrät, joista puhumme, jos puhumme tällaisista kirurgisista suu-nenäsuojaimista, niin jos niitä koko kansa käyttäisi, niin silloin puhumme erittäin isoista määristä. On aivan selvää, että meillä tällä hetkellä sellaisia määriä ei ole, ja sen vuoksi nyt sosiaali- ja terveysministeriö selvittää, olisivatko tällaiset kankaiset maskit sitten hyviä esimerkiksi juuri joukkoliikennevälineissä ja tällaisissa tietyissä julkisissa tiloissa ja voisivatko ne olla korvaavia. Jos meillä olisi näitä kirurgisia nenä-suusuojuksia niin paljon — siis kymmeniä miljoonia, satoja miljoonia kuukaudessa — kuin niitä kenties tarvittaisiin, jos niitä yleisesti alettaisiin käyttää, niin niistä varmasti olisi hyötyä, mutta toistaiseksi meillä ei tällaista määrää ole. Sen vuoksi hallitus on pitänyt erittäin tärkeänä sitä, että saamme kotimaisen tuotannon mahdollisimman nopeasti käyntiin, [Puhemies koputtaa] ja tätä työtä tehdään työ- ja elinkeinoministeriössä paraikaa, ja olemme myös kuulleet totta kai matkan varrella arvioita, milloin tämä tuotanto käynnistyy. [Puhemies koputtaa] Mutta valitettavasti minulla ei ole antaa nyt sitä päivämäärää, milloin näin on.

17.06 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvostettu puhemies! Ulkoisen suojaamisen lisäksi on vähintäänkin yhtä tärkeää suojata kansalaisia myös sisäisesti. Tämän päivän uutiset julistavat, kuinka korona voi aiheuttaa globaalin mielenterveyskriisin. Suomessahan jo ennen korona-aikaakin mielenterveysongelmien hoitamiseen kului se 11 miljardia euroa vuodessa, ja nuoretkin ihmiset joutuivat jonottamaan asianmukaiseen hoitoon pääsyä jopa vuodenkin ajan. Korona ja varsinkin jälkiseuraamukset eivät tätä tilannetta tule kyllä parantamaan. Millä tavalla hallitus aikoo varmistaa, etteivät mielenterveysongelmat räjähdä lopullisesti käsiimme eikä maahamme synny valtavaa totaalisesti syrjäytynyttä ihmisjoukkoa, joka on lopullisesti kaikenlaisen avun ulottumattomissa? Tämä on kaiken muun lisäksi myös huomattava turvallisuusriski. [Puhemies koputtaa]

Haluaisin kysyä myös: Olisiko nyt vihdoinkin aika saattaa ennaltaehkäisevä työ ajan tasalle? [Puhemies koputtaa] Jos näin aiotaan toimia, miten se ihan aikuisten oikeasti tapahtuu? [Puhemies: Nyt on vihdoinkin aika!]

17.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä, edustaja Kilpi. Itse ajattelen niin, että kyllä eduskunnan sellainen hyvin yhteinen linja on ollut, että näihin mielenterveystyön asioihin on hyvin yhdessä sitouduttu. Ja olette aivan oikeassa siinä, että se on sellaista työtä, jossa itse asiassa kustannussäästöt näkyvät myös, koska se summa, jonka Suomi käyttää mielen-terveyden korjaamiseen, on todella mittava suhteessa siihen, että ennaltaehkäistäisiin näitä ongelmia.

Korona aiheuttaa aivan varmasti oman laskunsa. Se näkyy jo nyt. Tältä osin se vanha pohja, jolle hallitus tulee rakentamaan tätä työtä, on se, että me puutuimme heti hallituskauden aluksi siihen, että mielenterveysasioihin satsataan nyt merkittävästi. Tehtiin mielenterveysstrategia, joka velvoittaa kaikkia toimijoita sitoutumaan niihin yhteisiin sääntöihin. Siinä on lähtökohtana, että vaikuttavat menetelmät otetaan perustasolla käyttöön joka puolella, [Puhemies koputtaa] tehdään yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa ja varmistetaan ikäkohtaisesti, että kaikki saavat nämä palvelut nopeasti ja heti tarpeen mukaan.

17.09 Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen (vastauspuheenvuoro): Edustaja Kilpi otti erittäin tärkeän asian esiin meidän koko yhteiskunnan turvallisuuden ja tasapai-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

non kannalta, ja nimenomaan inhimillisesti. Siksi minusta on hyvä huomata, mistä lähdimme tässä hallituksessa purkamaan rajoituksia: sehän oli tietenkin kirjastojen uloslainauksen avaaminen. Siinä on aika paljon tarinaa ja ydintä tämän hallituksen toiminnasta mutta myös meidän kansakuntamme tarpeesta, siitä, että kirjastot olivat todella haluttu asia, joka haluttiin avata.

Tähän liittyvät tietenkin myös kulttuuri- ja liikuntapalvelut. Tänä on se ensimmäinen päivä, kun ulkoliikuntapaikat ovat auki ja ihmiset pääsevät nimenomaan ennaltaehkäisemään niitä haasteita, mitä pään sisällä voi tulla tällaisessa erikoispoikkeustilanteessa.

Meillä on paljon suunnitelmia ja tietenkin tavoitteita nyt kesälle ja syksylle, [Puhemies koputtaa] kuinka voisimme paremmin vielä kansalaisia palvella näiltäkin osin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.8. Suullinen kysymys kokoontumisohjeista koronarajoitusten lieventyessä (Aki Lindén sd)

Suullinen kysymys SKT 69/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

Keskustelu

17.10 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Aluksi lyhyt kommentti maskeista: Voimme arvioida, että vanhustenhuollossa sillä tavalla maskeja käyttäen kuin nyt käytetään voimme säästää 200:aa työntekijää kohti yhden vakavan tartunnan. Kun me vertaamme sitä tilanteeseen kahden metrin etäisyydellä ulkoilmassa, se menee yhteen miljoonasosaan. Ahtaisissa sisätiloissa se on tietenkin jotain siltä väliltä tilanteesta riippuen.

Varsinainen kysymykseni on se, että me olemme nyt saaneet hyviä tuloksia tässä koronaviruksen torjunnassa, ja sen takia olemme voineet alkaa asteittain avaamaan yhteiskuntaa ja aktivoida taloutta, mutta meillä on vielä yli kahden viikon ajan voimassa esimerkiksi enimmäiskokoontumisrajoitus kymmenen henkilöä ja suositus siitä, että yleisissä paikoissa ei olisi tungokseen asti ihmisiä. Tiedän, että poliisin resurssit ovat rajalliset, mutta kysyisin asianomaiselta ministeriltä: millä tavalla on ohjeistettu, että meillä ei nyt esimerkiksi koulujen päättymispäivän lähestyessä ja kesän alkaessa syntyisi sellaisia tungosmaisia tilanteita, [Puhemies koputtaa] joissa oikeasti syntyisi tartuntariskejä?

17.11 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustaja Lindénille erittäin tärkeästä kysymyksestä. — Poliisihan toimii tässäkin poikkeuksellisessa tilanteessa normaalien toimintavaltuuksiensa rajoissa ja puuttuu tarvittaessa, totta kai, yleistä järjestystä ja turvallisuutta riskeeraaviin tilanteisiin ja toimintaan. Tällä hetkellä todella ovat kiellettyjä nämä yli kymmenen hengen yleiset kokoukset, kuten vaikkapa mielenosoitukset. Kiellettyjä ovat toisaalta myös yleisötilaisuudet eli esimerkiksi esittelyt ja näytökset, joissa on yli kymmenen henkeä paikalla. Nyt kuitenkin kesäkuun alussa tämä raja tulee nousemaan 50 henkeen.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Kuten edustaja hyvin viittaa, kyse on paljon myös siitä, miten jokainen yksilö tässä yhteiskunnassa toimii. Valitettavasti 7 300 poliisia ei riitä ohjeistamaan jokaista kansalaista kädestä pitäen. Ehkä sama liittyy osittain maskien käyttöön — jos yksilöt kokevat hyväksyä sen, että maskeja kannattaa käyttää, niitä varmasti silloin kannattaa myös käyttää.

Lähtökohta kaikessa poliisin toiminnassa on se, että poliisi toimii ohjein, neuvoin ja kehotuksin, [Puhemies koputtaa] ja oikeusasiamies on toki myös pyytänyt arvioimaan poliisin toimintavaltuuksia tällaisissa tilanteissa, mikä on erittäin tervetullut tarkastelu. Siihen kannattaa mennä sen jälkeen, [Puhemies koputtaa] kun tästä akuutista kriisistä on päästy eroon.

17.13 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Virkamiehet puhuvat ja kirjoittavat koronasta ja strategiasta virkavastuulla, ja viimeksi eilen valtioneuvoston asetuksen STM:n muistiossa todettiin, että covid-19-pandemian etenemistä hillitään ja leviäminen jatkuu, kunnes riittävä osa väestöstä on altistunut virukselle. Toisin sanoen STM kuvaa tässä paperissa laumasuojastrategiaa, mutta hallitus puhuu viruksen leviämisen ehkäisemisestä, ja nämä ovat kaksi eri asiaa. Kysyn siis: Miksi hallitus puhuu tästä asiasta eri sanoilla? Jos te olette tällaisen strategian valinneet, eikö ole reilua kertoa se myös kansalaisille?

Kysyisin myöskin: olisiko tässä kohtaa hyvä kuunnella myöskin muita asiantuntijoita? Viime viikollahan 46 tutkijaa antoi oman näkemyksensä siitä, pitäisikö tukahduttaa tätä tautia, millä tarkoitetaan sitä, että se leviää mahdollisimman vähään määrään ihmisiä. [Puhemies koputtaa]

Ja viimeisenä kysyn: kerrotteko tämän tarttuvuusluvun tavoitteen, mikä teillä on?

17.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantanen ja osa teidän ryhmästänne ovat jo aikaisemminkin peräänkuuluttaneet sitä, että tämä hallitus pyrkisi tähtäämään tällaisen laumasuojan saamiseen, [Mari Rantasen välihuuto] että se olisi hallituksen strategia. On aivan eri asia, saavutetaanko Suomessa tosiasiaa rokotteen myötä suojaa tätä virusta vastaan vai saavutetaanko se tällaisella laumasuojalla, ja näiden asioiden pitää eduskunnassa olla kyllä hyvin tarkasti jokaisen kansanedustajan hallussa ja luettuna, että tiedetään, mikä on laumasuojastrategia — ja sitä laumasuojastrategiaa tämä hallitus ei tavoittele. Me teemme kaikkemme, että Suomessa estetään koronaviruksen leviämistä, varmistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kantokyky ja suojellaan riskiryhmään kuuluvia ihmisiä, ja tämä on aivan selvää.

17.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta tämä asia tulee selväksi, kun sitä on tässä salissa monta kertaa kysytty: Hallituksen tavoitteena on estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa. Me emme esimerkiksi tällä hetkellä vielä tiedä varmaksi sitä, että sairastamalla saisi immuniteetin tätä tautia kohtaan. Me emme tiedä sitä. Todennäköisesti tämä suojaa tulisi vasta rokotteen kautta, ja pitäisin hyvin vastuutona sitä, jos hallitus tavoittelisi, että mahdollisimman iso osa väestöstä tämän taudin sairastaisi. Me emme sellaista tavoittele, me emme sellaista halua. Sen vuoksi olemme näitä rajoitustoimenpiteitä asettaneet ja erittäin kovia toimenpiteitä tehneet, koska haluamme, että virus ei leviä, että se ei tartu ihmisiin. Sen vuoksi myös erittäin hallitusti puramme näitä rajoitustoimenpiteitä, tarkasti seuraamme, miten ne vaikuttavat.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Me emme seuraa vain yhtä lukua, vain yhtä R-lukua. Me seuraamme monia mittareita, myös sitä, millä tavalla tämä tauti etenee, mikä sen vauhti on, ja reagoimme heti, jos näyttää siltä, [Puhemies koputtaa] että esimerkiksi rajoituksia pitää uudelleen ottaa käyttöön.

17.16 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kello käy, mutta maatalouden kausityöntekijöitä ei näy — ainakaan alan toimijoiden mukaan.

Eduskunnassa on käsittelyssä tällä hetkellä ulkomaalaislain muutos. Muutoksella laajennettaisiin väliaikaista suojelua hakeneen työnteko-oikeutta. Työvoiman saatavuus ei kuitenkaan lisäännä tällä lakimuutoksella kuin muutamalla kymmenellä henkilöllä. Laki-esityksen karenssiajan väliaikainen poistaminen turvapaikkaprosessin alusta voisi ehkä jossain määrin olla perusteltua, mutta työnteko-oikeuden laajentaminen täytöntönpainokelpoisten maastapoistumispäätösten jälkeiselle ajalle on ongelmallista. Työnteko-oikeuden laajentaminen, olkoonkin se vain väliaikainen ratkaisu, ei kannusta kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita noudattamaan paluuvetoitettaan ja palaamaan kotimaahansa vapaaehtoisesti, vaikka se olisi mahdollista. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: miksi hallitus puuhastelee ja tekee kausityövoiman osalta tällaisia esityksiä, [Puhemies koputtaa] kun pitäisi tehdä oikeita, aitoja, vaikuttavia esityksiä?

17.18 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut käymään läpi kaikki ne ryhmät, jotka ovat jo maassa, tilanteessa, jossa tauti jyllää ympäri maailmaa, ympäri Eurooppaa. Minkä takia toisimme tuhansia ihmisiä rajojen ulkopuolelta tänne tässä tilanteessa, jos täällä on ihmisiä, jotka voivat tehdä töitä? Eikö silloin kannata käydä läpi kaikki ne ryhmät, kuten ne monet nuoret, jotka jäivät ilman kesätöitä? Totta kai hallitus tulee käymään läpi kaikki keinot. Tämä on yksi keino tässä isossa paletissa. Itse ainakin saan paljon huolestuneita viestejä sieltä tiloilta, ja siellä todella tarvitaan työvoimaa. Miksi emme silloin selvittäisi mahdollisuudet siihen, koska tällä hetkellä, kun turvapaikanhakija jättää uusintahakemuksen, hän jää kolmeksi kuukaudeksi tai kuudeksi kuukaudeksi täysin pois työmarkkinoiden käytettävyydestä? Miksi ihmiset olisivat toimeettomina, jos he voisivat auttaa tätä yhteiskuntaa tässä tilanteessa? Tämä on keskeinen kysymys, ja hieman ihmettelen sitä, että kokoomuksen suunnasta tulee viestiä, että ihmisten ei kannattaisi tehdä töitä silloin, kun se mahdollista.

17.19 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt vain oikeasti pitäisi saada vastaus siihen, tavoitteleeko hallitus tartuntalukua, joka on yli 1 vai joka on alle 1, koska se alle 1 tarkoittaa, että se tauti hiipuu täällä meidän keskuudessamme, ja yli 1 tarkoittaa, että se leviää. Kun te ette siihen vastaa, niin siitä tulee epämääräinen olo, ja siksi on niin oleellista saada vastaus siihen, halutaanko, että tauti leviää vai että se painetaan alas. Kokoomus on esittänyt, että tautia aggressiivisesti rajataan ja tavoitteena on alle 1:n tartuntaluku, ja jos se jostain päätään nostaa, niin silloin se painetaan alas vaikka alueellisilla rajoituksilla. Ihmisten pitää saada se turvallisuudentunne. Nobelisti Holmström sanoi, että ”pelko koronaviruksen leviämisestä on rajoituksia merkittävämpi uhka talouden elpymiselle”. Siksi tästä kysytään, koska pitää olla selkeät suunnitelmat, selkeät tavoitteet, ihmisten pitää saada tietää. Siitä tulee turvallisuudentunne. Silloin uskaltaa lähteä liikkeelle, [Puhemies koputtaa] parturiin, kauppaan, vaikka sinne raveihin, ja töihin, kun me tiedämme, [Puhemies koputtaa] että asiat ovat hallinnassa.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

17.20 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän kyllä sen tarpeen, että ihmiset haluavat yhden luvun, yhden selkeän asian, ja sitten kun sanottaisiin yksi luku, niin kaikki olisi ratkaistu. Me emme seuraa vain yhtä lukua, me seuraamme eri mittareita. Me seuraamme ilmaantuvuutta, tätä R-lukua, me seuraamme sitä, millä tavalla meillä ihmisiä on sairaalahoitossa ja tehohoidossa — ja itse asiassa tämä on niitä mittareita, joita todella kannattaa seurata, koska se, miten meillä sairaalassa olevien ihmisten määrä kehittyy, kertoo varmemmin siitä, millä tavalla tauti yhteiskunnassa leviää — me seuraamme kuolleisuutta, millä tavalla tämä kehittyy tautiin liittyen, ja me seuraamme tietenkin myös sitä, millä tavalla immunitetti sitten tautia kohtaan kehittyy. Eli me seuraamme eri mittareita, useita mittareita, ja tarpeen mukaan sitten reagoimme siihen, jos tautitilanteita lähtee ilmenemään merkittävässä määrin ja sellaisella vauhdilla, että esimerkiksi rajoitustoimenpiteitä pitäisi ottaa uudelleen käyttöön. Ei ole olemassa vain yhtä lukua, jota katsotaan. [Puhemies koputtaa] Ei ole olemassa niin yksinkertaistettua totuutta, mitä ihmiset totta kai tässä tilanteessa kaipaavat. [Puhemies koputtaa] Maailma on monimutkainen, ja tämä tilanne on monimutkainen, ja meillä on myös paljon asioita, joita emme vielä tiedä.

17.21 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan edustaja Sankelon esille nostamaan ulkomaalaislain muutokseen, jota käsitelimme täällä salissa eilenkin. Niitä työoikeudettomia turvapaikanhakijoita, joihin tämä lakimuutos vaikuttaa, on noin tuhat korkeintaan, ja suuri osa heistäkin poistuu tämän karenssin piiristä jo nykyisen lain puitteissa sadonkorjuuseen mennessä. Ministeri Ohisalo nimenomaan sadonkorjuulla perusteli tätä lakimuutosta eilen.

No, joka tapauksessa meillä on Suomessa ainakin 4 000 sellaista prosessissa olevaa turvapaikanhakijaa, joilla on oikeus mennä töihin, ja haluaisin tietää: minkälaisia panostuksia sisäministeri on tehnyt sen eteen, että nämä jo tällä hetkellä työntekoon oikeutetut turvapaikanhakijat saataisiin töihin? Hiukan TE-keskuksesta riippuen heidän työllisyysasteensa on tällä hetkellä jossain nollan ja kymmenen prosentin välillä, puhumattakaan sitten siitä paljon suuremmasta humanitaarisin perustein tulleesta joukosta, joilla on täällä jo oleskelulupa [Puhemies koputtaa] tai jopa kansalaisuus ja joiden keskuudessa työllisyys on äärimmäisen alhainen.

17.22 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Halla-aho esitti kysymyksen, joka liittyy hyvin vahvasti kotoutumiseen ja siihen, millä edellytyksillä tänne maahanmuuttaneet ihmiset pystyvät työllistymään. Mitä tulee sitten tähän tämänhetkiseen tilanteeseen, jossa on monia maahanmuuttajataustaisia ihmisiä, jotka ovat esimerkiksi kolmansista maista tulleet tänne työluvalla työskentelemään, sanotaan esimerkiksi ravintola-alalle, jossa sitten koronan vuoksi työpaikka on mennyt alta, ja nyt heistä on mahdollista saada myös työvoimaa ja potentiaalia esimerkiksi maatalouteen ja puutarha-alalle, [Jussi Halla-aho: Miten on onnistunut?] niin tähän hallitus teki ratkaisun, lainsäädännön, jonka eduskunta hyväksyi, että tällaiset, jotka ovat saaneet työluvan tiettyyn työtehtävään, voivat siirtyä esimerkiksi sitten kausityöhön puutarha- ja maatalousalalle tekemään toista työtä. Heillä on varmasti motivaatio siirtyä toisiin tehtäviin, koska heidän oleskelulupansa on sidottu siihen työlupaan. [Puhemies koputtaa] Monin eri tavoin me autamme, että maahanmuuttajataustaiset pärjäävät. He ovat osa yhteiskuntaa, ja me tarvitsemme heitä täällä.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

17.24 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maskien tarpeen ennakkoinnissa epäonnistuttiin pahasti, ja sen seurauksena niiden hankinta on osin ollut jopa hallitsematonta. Seuraavaksi katse on käännettävä rokotteisiin ja niiden saatavuuden varmistamiseen. Siinä ei ole varaa toistaa suojavarustehankinnoissa tehtyjä virheitä.

Toimivan ja turvallisen rokotteen löytyminen on yksi kriittisimmistä koronakriisin ratkaisukeinoista. Vielä tällaista rokotetta ei ole. Siksi nyt on panostettava rokote- ja lääketutkimukseen ja varmistettava useampaa tietä pitkin rokotteiden saatavuus kansalle. Kun rokote valmistuu, siitä syntyy globaali kilpailu ja saatavuusvaikeuksia, kuten suojavarusteissa on nyt nähty. Monesti rokotetta on ollut saatavissa paremmin niihin maihin, jotka ovat läheneet kehittämistyöhön mukaan, ja siihen tulee tähdätä riittävällä kehitystyön resursoinnilla. Sopimuksilla ja EU:n yhteishankinnoilla voidaan varmistaa rokotteen saatavuutta, ja samoin oman rokotetuotannon uudelleenkäynnistäminen tulee ottaa arvioitavaksi, jotta saatavuus saadaan turvattua. Teitä on monia. [Puhemies koputtaa] Tilanteen ennakointi on ollut yksi heikko lenkki tässä koronakriisin hoidossa, ja siksi rokotteista on puhuttava nyt.

Arvoisa puhemies! Kysyn hallitukselta: Mihin toimiin olette tarttuneet ennakoivasti? [Puhemies koputtaa] Saatteko varmistettua rokotteen riittävän saatavuuden Suomessa heti sen valmistuttua?

17.25 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Ikoselle erittäin tärkeästä kysymyksestä. Turvallisen rokotteen saaminen keinoksi koronaviruksen vastaiseen taisteluun on meidän kaikkien yhteinen tavoite. Hallitus tukee monin eri keinoin tällä hetkellä koronavirusrokotteen kehittämistä ja myöskin koronaan liittyvää tutkimustyötä sekä kansallisella että myöskin kansainvälisellä tasolla.

Kuten edustaja tässä hyvin totesi, tällä hetkellä on useita, jopa satoja eri tutkimushankkeita rokotteiden osalta käynnissä. Yhtään rokotetta ei olla saatu vielä siihen viimeiseen tutkimusvaiheeseen, ja tämä vie oman aikansa. Sen takia on erittäin tärkeää, että me olemme Suomea mukana niin niissä kansainvälisissä hankkeissa kuin kansallisissa hankkeissa. Tässä vaiheessa on hyvin vaikea vielä arvioida aikataulua, milloin rokotteita mahdollisesti olisi saatavilla, mutta me teemme kaikkemme, että olemme mukana silloin rokotetta hankkimassa Suomeen, kun se on mahdollista, [Puhemies koputtaa] jotta me voimme turvallisesti rokottaa väestön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä korona-aiheeseen edustaja Vähämäki.

17.26 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tämä on ollut hyvä kyselytunti. Tosin me emme vielä tiedä sitä, tahtooko hallituksen teema estää tämän taudin leviäminen sanoa sitä, että hidastetaan taudin leviämistä vai että taudin leviäminen tukahdutetaan. Me emme vielä tiedä sitä, suosittaako hallitus maskeja vai ei. Me emme vielä tiedä sitä... Tai itse asiassa tämän me tiedämme: hallitus kannattaa yhteisvastuun lisäämistä, mutta hallitus ei tunne omia esityksiään. Väititte näin, että tuki ei mene pankeille. EIP:n eli investointipankin viidestä ohjelmasta kaksi on suunnattu liikepankeille. Sitten vielä kun mennään tähän komission jättämiseen elvytysvälineeseen, [Antti Kurvinen: Väärin sammutettu!] niin tässä tapahtuu siten, että komissio laskee liikkeelle lainoja, jotka jäsenmaat takaavat. Jollekin tämä tulee olemaan valtavan hyvä bis-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

nes. Velalla on aina ottaja ja antaja, ja Suomi on tässä takaajana. Minkä ihmeen takia Suomi lähtee takaamaan näin valtavia tukivälineitä?

17.27 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten totesin aikaisemminkin vaikkapa tästä Euroopan investointipankin takuurahastosta: Vuodesta 94 alkaen suomalaiset yritykset ovat pystyneet hakemaan sieltä rahoitusta. Me olemme kaiken kaikkiaan lähes 17 miljardia onnistuneet tähän maahan saamaan sieltä rahoitusta, viime vuosien aikana vuosittain lähemmäs pari miljardia on tullut, ja me olemme katsooneet, että tässä tilanteessa, kun Eurooppaa ravisuttaa tällainen korona-aalto, joka ei ole yhdenkään maan oman talouspolitiikan seurauksena tapahtuva asia, niin euromaat kuin kaikki EU-jäsenmaat ovat olleet sitoutuneita niin tähän investointipankin järjestelyyn kuin siihen työttömyysrahastojärjestelyyn, ja me annamme takuita. Me emme ole laittaneet siihen riihikuivaa rahaa, niin kuin on tehty vaikkapa joku vaalikausi sitten, ja me pidämme huolen siitä, että jokainen maa hoitaa itse omaa talouspolitiikkaansa, koska euroalueen vakaus on myös meille aivan keskeistä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.9. Suullinen kysymys Kestävä elvytys -työryhmän kokoonpanosta (Hannu Hoskonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 70/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt meille on toimitettu ennalta yksi kysymys, joka ei liity koronaan, ja sen esittelee meille edustaja Hoskonen.

Keskustelu

17.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisten korkea elintaso perustuu luonnonvaroihin eli metsään ja peltoon, ja tämä on luonut meille valtavan tuottoisan metsäteollisuuden tähän maahan. Se on luonut metalliteollisuutta, kemianteollisuutta, energiantuotantoa, kaikkea tätä. Ja maanviljelijöiden ansiosta meillä on vuosisataisen työn jälkeen loistavan puhtaat pellot, jotka takaavat meille erittäin puhtaat elintarvikkeet.

Nyt kun koronakriisiä elämme, meidän pitää luoda kasvumme biotaloudesta, niin kuin kaikki tiedämme. Ministeri Krista Mikkonen nimitti tässä hiljattain eli kuukausi sitten työryhmän, jonka tarkoituksena on suunnitella keinoja, joilla pääsisimme tästä vaikeasta taloustilanteesta ulos mahdollisimman nopeasti. Ja kaikki toiminta, mikä perustuu kotimaisiin, omiin raaka-aineisiin, on aivan varmasti parasta. Tässä työryhmän nimittämisessä on vain pieni ongelma. Sieltä jäivät nämä aidot toimijat, jotka biotalouden kanssa tekevät työtä, metsänomistajat, maanviljelijät, metsäteollisuus ja Metsähallitus, kaikki se ydinryhmä jäi pois. Miksi näin? Aiotteko, arvoisa ministeri, [Puhemies koputtaa] oikaista tätä tehtyä päätöstä ja ottaa nämä aidot toimijat mukaan?

17.30 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tavallaan tämäkin aihe kyllä liittyy koronaan, koska puhumme elvytyksestä

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

ja siitä, miten me voimme tämän kriisin jälkeen nousta jaloillemme. Sehän on koko meidän hallituksen yhteinen tehtävä, ja tätä varten on asetettu iso Hetemäen työryhmä, jossa ovat mukana kaikki ministerit ja johon kaikki ministeriöt myös tuovat ehdotuksia ja ideoita ja jossa on tiedepaneeli apuna.

Ympäristöministeriössä me asetimme kestäväen elvytyksen työryhmän, jossa etsitään niitä keinoja, miten varmistamme, että teemme tämän elvytyksen niin, että ne toimet samalla auttavat meitä kestävyyskriisissä koronan jälkeen, eli ilmastokriisin ja luonnon monimuotoisuuskadon ratkaisemisessa, koska me tiedämme, että elvytystoimet tulevat olemaan varsin mittavia ja meidän kannattaa se sama euro käyttää hyödyksi monen yhteisen kriisin ratkaisemiseksi. Tätä tehdään.

Tämä työryhmä on nyt viime perjantaina julkaissut ensimmäisiä tuloksia, [Puhemies koputtaa] luonut tällaisen kriteeristön, millä voimme arvioida, että ne toimet, mitä valitaan, samalla auttavat meitä ratkaisemaan ilmastokriisiä eivätkä vie taaksepäin [Puhemies koputtaa] ja samalla koronan kriisiajan jälkeen pääsemään jaloillemme, ja biotalous on varmasti yksi osa siinä. [Puhemies koputtaa] Metsäneuvosto on tästä myös käynyt hyvän keskustelun ja antanut evästyksiä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Aika on täynnä ja kyselytunti, kyselypuolitoistatuntinen, on päättynyt. Siirrytään päiväjärjestyksen muihin asioihin.

Kyselytunti päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskevaiksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 54/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään nyt päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään puoli tuntia eli 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.32 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskevaiksi lainsäädännöksi on teknisesti iso uudistus, jonka tavoitteena on yhdistää ja yhtenäistää eri verolajien verotusmenettelyä. Esityksen taustalla on valmisteverotusta ja autoverotusta koskevan toimivallan siirto Tullilta Verohallinnolle. Siirto toteutettiin viime vaalikaudella, ja sen tavoitteena oli keskittää verotusta entistä selvemmin yhteen asiantuntijaorganisaatioon. Näin mahdollistettiin verovelvollisille yhden luukun periaatteen toteutuminen verotuksessa. Tuossa yhteydessä menettelysäännöksiä ei muutettu, vaan

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

verotus jäi toimitettavaksi entisiin menettelyin ja Tullin ylläpitämin tietojärjestelmin. Valmisteverotuksen ja autoverotuksen menettelysäännösten uudistaminen on jatkoa viime hallituksessa olleelle Verohallinnon verotus- ja veronkantomenettelyn laajalle yhdenmukaistamiselle ja yksinkertaistamiselle, jota on toteutettu vaiheittain osana Verohallinnon tietojärjestelmäuudistusta.

Hyvä puhemies! Esityksen tavoitteena on siis yhdenmukaistaa valmiste- ja autoverotuksen verotus- ja veronkantomenettelyjä sekä muutoksenhaku- ja seuraamusjärjestelmiä muita Verohallinnon kantamia veroja koskevien menettelyjen kanssa. Yhdenmukaistaminen yksinkertaistaisi ja selkeyttäisi verolainsäädäntöä ja sitä kautta keventäisi verovelvollisten sääntelytaakkaa, ja samalla Verohallinnon toiminta tehostuisi. Menettelymuutokset mahdollistaisivat Verohallinnon uuden tietojärjestelmän käyttöönoton myös valmiste- ja autoverotuksessa, millä tavoitellaan säästöjä myös tietojärjestelmäkustannuksissa.

Esityksen tavoitteena on edistää oikeansisältöisten ilmoitustietojen oikea-aikaista antamista hallinnollisesti tehokkaasti ja kannustaa verovelvollisia korjaamaan virheet omaaloitteisesti.

Lisäksi esityksen tavoitteena on lisätä sähköistä asiointia ja näin vähentää Verohallinnon hallinnollista työtä, paperiasiointiin liittyviä kustannuksia ja myös verovelvollisen hallinnollista taakkaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmisteverotuslakia, verolajikohtaisia valmisteverolakeja ja eräitä sellaisia maksuja koskevia lakeja, joihin sovelletaan valmisteverotuksen menettelysäännöksiä. Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi uusi autoverolaki. Lisäksi muutettaisiin muun muassa oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia, arvonlisäverolakia, veronkantolakia sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia.

Arvoisa puhemies! Valmisteverojen ja autoveron määrään tai veron muihin perusteisiin ei ehdoteta muutoksia. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan Verohallinnon kantamia valmisteveroja koskevaa verotusmenettelyä. Tullin tietyissä maahantuonnin tilanteissa kantamia valmisteveroja koskeva tullilainsäädäntöön perustuva menettely säilyisi ennallaan.

Autoverotusta koskevat ehdotukset koskisivat pääosin sekä Verohallinnon että Liikenne- ja viestintäviraston menettelyjä. Valmisteverot muutettaisiin oma-aloitteisiksi veroiksi, ja niiden ilmoittamiseen, maksamiseen, määräämiseen ja muutoksenhakuun sovellettaisiin oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia. Valmisteveroja koskevista yhteisistä erityismenettelyistä säädettäisiin jatkossakin valmisteverotuslaissa.

Verolajikohtaiset menettelysäännökset jäisivät valmisteverolakeihin. Valmisteverotuksessa säännöllisesti toimivien verovelvollisten veron ilmoittamisen ja maksamisen määräaika olisi jatkossa sama kuin arvonlisäverotuksessa ja pidentyisi näin ollen kahdella viikolla.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun: Muutos veron maksamisen jaksotukseen tarkoittaisi muutoksen voimaantulovuonna vajaan 600 miljoonan euron kertaluonteista valtion verotuoton pienentymistä veronmaksun myöhentyessä. Jatkossa myös satunnaisesti toimivat verovelvolliset ilmoittaisivat ja maksaisivat veron kalenterikuukauden mittaiselta verokaudelta, mikä pidentäisi myös näiden toimijoiden ilmoitus- ja maksuaikaa nykyisestä. Tietyissä tilanteissa sovellettavasta veron vähennysmenettelystä luovuttaisiin ja siirryttäisiin hakemuksesta myönnettävään veron palautukseen.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Autovero olisi jatkossakin maksuunpantava vero, johon sovellettaisiin pääosin samoja menettelyjä kuin muihin maksuunpantaviin veroihin. Rekisteröityjen asiamiesten uusien ajoneuvojen ilmoittaminen olisi jaksokohtaista, ja kaikista kalenterikuukauden aikana rekisteröidyistä ajoneuvoista annettaisiin vain yksi veroilmoitus. Muiden ajoneuvojen veroilmoittamiseen ehdotetaan myös muutoksia.

Menettelymuutokset tulisivat voimaan pääosin vuoden alusta, samaan aikaan kun valmiste- ja autoverotus siirretään Tullin ylläpitämistä tietojärjestelmistä Verohallinnon uuteen verotusjärjestelmään.

17.37 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Valmisteverot ovat välillisiä veroja, jotka kohdistuvat tuotteiden kulutukseen tai käyttöön. Niiden pääasiallinen tarkoitus on kartuttaa valtion verotuloja. Lisäksi niillä on ympäristöohjaukseen tai terveystalouteen liittyviä tavoitteita.

Autovero on taas kertaluonteinen vero, josta säädetään autoverolaissa. Vuonna 19 autoveron tuotto oli yhteensä noin miljardi euroa. Tällä esityksellä valmiste- ja autoverotuksen menettelysäännöksiä yhdenmukaistetaan muita veroja koskevien menettelyiden kanssa. Valmisteverotuksen ja autoverotuksen säännösten uudistaminen on jatkoa Sipilän hallituksen mukaiselle verotusmenettelyjen yhdenmukaistamiselle ja yksinkertaistamiselle.

Esityksen tavoitteena on siis yksinkertaistaa ja selkeyttää verolainsäädäntöä ja sitä kautta keventää sääntelytaakkaa ja tehostaa Verohallinnon toimintaa. Lisäksi tavoitteena on tietysti mahdollistaa Verohallinnon uuden tietojärjestelmän käyttöönotto, millä tavoitellaan säästöjä tietojärjestelmäkustannuksissa. Lisäksi ylipäättään on järkevää lisätä sähköistä asiointia ja näin vähentää hallinnollista työtä, paperiasiointiin liittyviä kustannuksia sekä verovelvollisten byrokraattista taakkaa. Sähköisen menettelyn lisääminen valmiste- ja autoverotuksessa nopeuttaa ja tehostaa Verohallinnon työtä ja mahdollistaa näin henkilöstöresurssien kohdistamisen entistä tuottavammin.

Puhemies! Hallinnollisen taakan keventäminen Verohallinnon asiakkailta mutta erityisesti yrittäjiltä on keskustan talous- ja verolinjauksen mukaista. Uudistus helpottaa yrittäjien arkea ja selkeyttää hallinnollista taakkaa, joten asia on tervetullut. Lainsäädännön yhtenäistäminen on myös linjassa keskustan viime kaudella tekemän norminpurkutyön hengen kanssa. Kiitän ministeri Kulmunia asian selkeästä ja asiantuntevasta esittelystä.

17.40 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Vaikka asia nyt ei ihan suoraan autoverotusta liippaa, niin haluan kuitenkin tuoda esille sen, että kun meillä on työryhmiä, jotka pohtivat tällä hetkellä liikenteen verotusta, niin täytyy kyllä henkilökohtaisesti todeta, että hieman kauhulla jopa odotan sitä lopputulemaa, koska näyttää siltä, että kun pitää valtion kassaan saada verotuloja, niin se auto on juuri se ensimmäinen, johon puututaan. Itse lasinkin ihan huvikseen, katsoin leasinghintoja ja vähän muita hintoja ja sanoisin näin, että suuressa osassa maata, missä julkinen liikenne ei toimi — eikä se tule kunnolla toimimaan rahapanostuksista huolimatta — aktiiviselle työssäkäyvälle väestölle ja harrastavalle väestölle, joka joutuu liikkumaan paikasta toiseen, oman auton pitäminen on esimerkiksi Helsinkiin verrattuna 10, 20 tai 30 kertaa kalliimpaa kuin täällä 53 euron HSL:n kuukausilippu, jos on vuosisopimus. Tämä osoittaa sen, että kyllä meidän täytyy autoverotuksen tasoa ja koko autoilun kustannusten tasoa painaa merkittäväällä tavalla alaspäin, koska ei voi olla oikein, että joltakin väestöryhmältä, joka on pakotettu käyttämään omaa autoa, otetaan rahaa koulutukseen, sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja muualle valtion budjetin täytteeksi.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Jotakin muuta tämän tilalle täytyy keksiä. Jos me ajattelemme meidän päästötavoitteita, että meidän pitäisi puolittaa päästöt, niin ainut tapa siihen on, että autokanta uusiutuu, ja se ei voi uusiutua, ellei verotusta rukata niin, että autovero poistuu kokonaan. Tämä on sillä tavalla tärkeä asia, koska meillä on myös tavoitteita liikenneturvallisuuden puolesta, ja jos autokanta ei uusiudu, jos uudet autot ovat liian kalliita, niin silloin kysyntä kohdistuu Suomen rajojen ulkopuolelle, ja mitä vanhempi auto, lähtökohtaisesti sen turvattomampi. Tämän asian haluan tuoda myös valtiovarainministerin läsnä ollessa esille.

17.42 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitysjärkälä, 418 sivua, annettiin eduskunnalle jo 23. huhtikuuta eli kolme viikkoa sitten. On tietysti täysin ymmärrettävää, että se on vasta nyt lähetekeskustelussa. On tietysti haluttu antaa kaikille kansanedustajille mahdollisuus perehtyä tähän, ensin lukea tämä ja sitten vielä syventää perehtymistään tähän esitykseen. Tosiaan heikommalla lukijalla on voinut tässä kulua toinenkin iltapuhde, ainakin osaksi.

Tämän esityksen juuret ovat siellä vuoden 2017 alussa, pääministeri Juha Sipilän hallituskaudella, jolloin valmisteverotus ja autovero siirrettiin Tullilta Verohallinnolle. Haluttiin siirtää nämäkin veromuodot saman asiantuntijaorganisaation alle, joka yleensäkin verotuksen toimittaa. Tässä valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamisessa on kyse näitä veroja koskevan verotusmenettelyn merkittävästä yhdenmukaistamisesta muiden verojen verotusmenettelyjen kanssa. Eri menettelyt säilyvät vain, jos verolajikohtaiset erot sitä ehdottomasti edellyttävät. Jatkossa valmisteverot voidaan hoitaa Verohallinnon OmaVero-palvelun kautta. Autovero olisi jatkossakin maksuunpantava vero, johon sovellettaisiin pääosin samoja menettelyjä kuin muihin maksuunpantaviin veroihin sovelletaan.

Arvoisa puhemies! Esitys on tärkeä, sillä se keventäisi erityisesti yrittäjien hallinnollista taakkaa ja helpottaisi siten heidän arkeaan. Lainsäädännön yhtenäistäminen selkeyttää toimintaympäristöä. Jatkossa esimerkiksi yrityksen hakeutuminen rekisteröidyksi autoveroilmoittajaksi helpottuisi, nopeutuisi ja olisi maksutonta. Verohallinto voisi myös antaa hakemuksen perusteella ennakkoratkaisun ajoneuvon verotusarvosta. Esityksellä ei ole minäkäänlaista vaikutusta valmisteveron tai autoveron määräytymisperusteisiin, mutta se muun muassa pidentäisi valmisteveron maksuaikaa, joka olisi vastaisuudessa sama kuin arvonnalisäverolla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin ja ajokorttidirektiivin muutosten täytäntöönpanoa koskeviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2020 vp

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.46 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on hallituksen esitys, jolla esitetään muutettavaksi liikenteen palveluista annettua lakia, ajokorttilakia sekä valtioneuvoston asetusta kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä. Nämä muutostarpeet tulevat pääsääntöisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä, jolla muutettiin maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta annettua direktiiviä ja ajokorteista annettua direktiiviä. Näiden muutosten täytäntöönpanon määräaika tulee direktiivistä ja on pääosin 23. toukokuuta tänä vuonna.

Ehdotettavilla muutoksilla päivitetään kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyysvaatimukset vastaamaan EU-sääntelyä. Tehtävät muutokset koskevat muun muassa ammattipätevyyskoulutusten sisältöjä ja toteuttamistapoja, erityisesti tieto- ja viestintätekniikan välineiden käyttöä koulutuksessa, sekä toisessa jäsenvaltiossa suoritettua jatkokoulutuksen vastavuoroista tunnustamista ja tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä valvontatarkoituksia varten. Lisäksi täsmennetään niitä tilanteita, joissa kuorma- tai linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä ei vaadita.

Samassa yhteydessä esitetään toki muutamia direktiivistä riippumattomiakin muutoksia. Näistä keskeisimpiä ovat liikennepalvelulain muutos, joka koskee koulutuskeskusten velvoitteita säilyttää kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyyttä koskevia asiakirjoja, sekä lisäys ajokorttilakiin, jolla yöaikaiset epileptiset kohtaukset rinnastetaan ajoterveyden arvioinnissa valvetaikaisiin epileptisiin kohtauksiin. Näillä muutoksilla tarkennetaan lisäksi autokoulujen oppilaskirjanpidon säilyttämistä koskevia yksityiskohtia.

Hallituksen esitysluonnoksesta annettiin lausuntokierroksella 35 lausuntoa, jotka olivat pääosin samanmielisiä esitysluonnoksesta ja sen muutostarpeista. Osa kommenteista koski muutostarpeita, jotka tulivat direktiivistä ja joiden suhteen Suomella ei ole kansallista liikkumavaraa. Rajoitukset tieto- ja viestintätekniikan avulla annettavaan opetukseen ammattipätevyyskoulutuksessa ovat yksi esimerkki tällaisesta muutoksesta. Lausuntojen perusteella täsmennettiin rajoituksia ammattipätevyyskoulutuksessa käytettäviin opetusmenetelmiin, ja esityksen mukaisesti jatkokoulutukseen liittyvä 12 tunnin enimmäismäärä koskee vain itsenäisesti tapahtuvaa verkko-opiskelua, jossa opiskelijan ja opettajan välillä ei ole reaaliaikaista yhteyttä. Lausunnoissa ehdotettiin myös lakitekniisiä ja kielellisiä korjauksia hallituksen esitykseen, ja nämä ehdotukset on otettu kattavasti huomioon jatkovalmistelussa.

Hyvät edustajakollegat — voin siis toki puhua monikossa onneksi! Esitetyt muutokset liikennepalvelulakiin ja ajokorttilakiin päivittävät kansallisen sääntelyn EU-sääntelyä vastaavaksi. Muutoksilla edistetään muun muassa ammattipätevyyskoulutuksen laatua ja ver-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

tailtavuutta sekä toisessa jäsenvaltiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustamista. Lisäksi siis esitetään direktiivistä riippumaton muutos ajoterveysvaatimuksiin, jonka arvioidaan parantavan liikenneturvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Rohkenen toivoo hallituksen esitykselle myötämieltä täällä eduskunnassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

17.50 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Todellakin nyt on kysymys vahvasti liikenneturvallisuuteen liittyvästä esityksestä. Tässä siis pannaan täytäntöön EU:n tieliikenteen ammattipätevyysdirektiiviin ja ajokorttidirektiiviin tehdyt muutokset, ja kuten sanoin, tällä on tarkoitus vähentää liikenteen vaaratilanteita ja parantaa tieliikenneturvallisuutta, mikä on erittäin tärkeää ja kannatettavaa.

Liikenne- ja viestintävaliokunta antoi vuonna 2017 lausunnon valtioneuvoston kirjelmään direktiiviehdotuksesta. Lausunnossa totesimme, että ”kun direktiivimuutosten myötä edistetään eri jäsenvaltioissa annetun ammattipätevyyskoulutuksen tunnustamista toisissa jäsenvaltioissa, on tarpeellista, että koulutukset sisältävät riittävästi liikenneturvallisuuden ja polttoaineen kulutuksen vähentämiseen liittyvää sisältöä”.

Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Harakka tässä toi esille, niin tähän EU:n direktiiviin muutosten myötä on lisätty myöskin verkko-opetuksen mahdollisuus osaan ammattipätevyyskoulutuksesta. Valitettavaa on se, että Suomen kannalta tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että verkko-opetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksia rajoitetaan siitä, mihin käytäntöihin meillä on totuttu. Tähän asti etä- ja verkko-opetus on Suomessa mahdollistettu hyvin vapaasti, sillä aiemmin verkko-opetuksesta ei ollut säädetty direktiivissä. Näin poikkeusoloissa tämä muutos luo haasteita ja paineita koulutuksen järjestäjille, kun vallitsevasta tartuntatauti-epidemiasta päästään aikanaan eroon ja koulutuksia aletaan jälleen järjestämään. Tietenkin valtaosa direktiivin säännöksistä on hyvin yksityiskohtaisia eikä anna kansallista harkintavalttaa, mutta onko ministerillä tähän näkökantaa, voiko korona tuoda mukanaan tämän direktiivin höllentämistä niin, että kansallisesti etäopetusta pystyttäisiin vapaammin myös tulevaisuudessa antamaan, sen kaltaisesti kuin Suomessa on tähänkin asti annettu?

Eli kuten hyvin tuli esille, näitä eräitä säädöksiä lukuun ottamatta jäsenvaltioiden on saatettava suurin osa direktiivin noudattamisen edellyttämistä laeista, asetuksista ja määräyksistä voimaan viimeistään 23.5. Tästä syystä hallituksen viime kuussa antamaa esitystä aletaan nyt käsitellä täällä eduskunnassa, ja otamme sen liikenne- ja viestintävaliokunnassa tyytyväisenä vastaan. [Puhemies koputtaa] Merkittävä viivästyminen voisi aiheuttaa komission rikkomusmenettelyn.

17.53 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kyse EU-direktiivin käyttöön otosta. Direktiivi yhdenmukaistaa poikkeukset ammattipätevyysvaatimuksissa. Tämä on tietenkin hyvä, sillä kaikilla tulee olla samat pelisäännöt. Samaan hengen vetoon kuitenkin täytyy ihmetellä, miten näitä poikkeuksia tullaan valvomaan ja mikä on lainsäätäjän tarkoitus.

Direktiivin johdannon mukaan kuljettaminen ei ole päätoimista silloin, kun siihen käytetään vähemmän kuin 30 prosenttia työajasta. Jos ajatellaan, että työpaikalla on neljä työntekijää ilman ammattipätevyyttä ja jokainen tekee vuorollaan kuljetuksia neljäsosan ver-

ran, niin onko tämä nyt lain kannalta tarkoituksenmukainen työaikasuunnittelu, vai tulisi-ko työnantajalla olla yksi ammattipätevä työntekijä tekemässä kaikki kuljetukset?

Arvoisa puhemies! Direktiivi rajoittaa verkko-opetuksen osuuden ammattipätevyyskoulutuksen jatkokoulutuksessa 12 tuntiin. Tämä tulee vaikeuttamaan jatkokoulutuksen järjestämistä, kun ainakin osa koulutuksesta täytyy järjestää tulevaisuudessa muuten kuin ruudun edessä. Ylipäättään pitää kuitenkin kyseenalaistaa automaattinen viiden vuoden välein tapahtuva ammattipätevyyden uusiminen. Tullaanko nyt, ilman verkossa tapahtuvaa kertaamista, ammattilaisia laittamaan pakollisiin ensiapukoulutuksiin tai liinojenkiristyskursseille? Isommassa kuvassa olisi syytä pohtia, onko järkeä laittaa esimerkiksi 30 vuotta työtänsä tehnyt opettelemaan samoja asioita viiden vuoden välein uudelleen. Tietenkin kun alalle tulee aidosti jotain uutta, siihen pitää kouluttaa, mutta sen ei pitäisi olla automaatti.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan eurooppalaisten sääntöjen ja lakien yhdenmukaistamisesta, niin täytyy ottaa huomioon, ovatko jokaisessa maassa kuljettajat yhtä päteviä. Vaikka direktiivillä säädetään osaltaan myös koulutuksen sisällöstä, on jokainen yksittäinen jäsenvaltio kuitenkin vastuussa koulutuksen järjestämisestä. Suomalainen rekkakuski on nimittäin alansa huippua. Nyt kun ammattipätevyyden kansainvälistä hyväksilukua ollaan helpottamassa, tulisi varmistua myös siitä, että ulkomailta tänne tulevat kuljettajat osaavat asiansa.

Sitten vielä yksi seikka: Direktiivissä kielletään kaupalliset kuljetukset ajokortti- ja ammattipätevyyskoulutuksessa. Tällä voi olla vaikutuksia koulutuksen järjestämiseen ja erityisesti sen kustannuksiin. Kun tämä kielletään, tarkoittaa se, että jatkossa opiskelija maksaa, tai riippuen oppilaitoksista voi lasku langeta myös yhteiskunnalle.

17.56 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvin mielenkiintoinen aihe, näin entisenä liikenneministerinä mutta myöskin liikenneyrittäjän lapsena ja itsekin kuorma-autoa ajavana. Ammattipätevyysdirektiivien — jotka tulevat tuolla toisessakin kohdassa 7 meille eteen terveydenhuollon suhteen — tavoitteenahan on nimenomaan se, että henkilöt saisivat sellaisen ammattipätevyyden, että voivat liikkua Euroopan alueella. Sen tähden pitää täsmätä niitä koulutuksia, pitää täsmätä niitä kriteereitä ja hankkia se osaaminen ja varmistaa ne joka maassa — aivan niin kuin edustaja Ronkainen sanoi, se kuitenkin pitää joka maassa itse sitten varmistaa ja vähän omilla tavoilla, mutta jotain yhtenevää pitää olla. Sitten pitää aina muistaa, että kun on kysymys ammattipätevyydestä, niin tässä on kysymys nimenomaan siitä muodollisesta pätevydestä. On aivan toinen asia sitten, onko oikeasti sitä osaamista. No totta kai me haluamme uskoa, että jos annetaan todistus käpälään, niin siellä sitten varmasti sitä osaamistakin on.

Nyt haluan kysyä teiltä, arvoisa ministeri: Onko tähän ammattipätevyyteen teidän mielestänne nyt Euroopan alueella riittävät vaatimukset, vai ovatko ne jopa vähän ylikin? Silloin aikoinansa, kun tutustuin näihin ammattiautoilijoiden kriteereihin ja siihen, mitä kaikkea pitää suorittaa, niin kyllähän siellä kaikenlaisia kursseja piti suorittaa vähän niin kuin muodollisesti. Nyt kun en ole itse ollut juuri tämän asian kanssa tekemisissä, niin kysyn, onko siihen saatu mitään tolkkua. Kun tällaisia niin kuin hörönlörökursseja piti suorittaa vain siitä syystä, että sait suoritettua jonkun, niin eihän siinä ollut mitään järkeä, kun ajattelee, että ihminen on 30 vuotta ajanut kuorma-autoa ja rekkaa ja peruutellut ja ajellut sinne ja tänne, niin sitten piti istua jollakin kurssilla. Miten tämä nyt on tällä hetkellä?

Sitten samalla, kun ministeri olette täällä paikalla: Vuonna 2018 uusittiin ajokorttilaki, ja siinä tavoitteena oli erittäin hyviä asioita. Siinä saatiin esimerkiksi se, että se saatiin

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

halvemmaksi suorittaa, siinä tuli uusia tapoja ja siinä tuli myös simulaatio-opetusta hyvin paljon, mutta mitä mieltä olette, säilyykö osaaminen? Nythän liikennevaliokuntahan on aikoinansa, aivan hiljattain tässä, tehnyt sellaisen esityksen, että pitäisi tehdä selvitys tästä asiasta, ja meillä on täällä myös liikennevaliokunnan erittäin osaava puheenjohtaja, niin koska tulee se selvitys? Nyt tulee aika paljon sitä kritiikkiä puolin ja toisin siitä, varmistaanko nyt varmasti se ajokortti ja se ajamisen osaaminen näillä spekkeillä, mitä siellä tällä hetkellä on, vai pitäisikö jotain siinä laissa sitten vielä vähän ruuvata. Esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriön virkamiehet ovat erinomaisen osaavia ja todella miettivät silloin aikoinansakin, mitä sille saadaan tehtyä, ja pitivät huolta, että se osaaminen säilyy, mutta haluaisin nyt tietää, mikä teidän kantanne on tällä hetkellä, [Puhemies koputtaa] koska itselleni tulee jonkin verran palautetta siitä, että osaamista ei välttämättä saavuteta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Harakka, nyt tuli kysymyksiä, joten saatte vastata.

17.59 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä, moniulotteisista kysymyksistä.

Jos menen tähän direktiiviin ensin, niin kiinnitettiin huomiota aika olennaisiin kysymyksiin, eli siihen, kuinka todellista tämä osaaminen on ja millaisiin tarpeisiin se vastaa. Tässä on tietysti kaksi tulokulmaa, jotka ovat osittain ristiriitaisia.

Toinen on juuri se, onko nyt liikenneturvallisuuden kannalta taattua, että kaikkialta Euroopan maista tulevat kuljettajat ovat riittävän koulutettuja ja riittävän päteviä kuljettamaan kaikissa olosuhteissa, esimerkiksi suomalaisissa luonnonolosuhteissa, esimerkiksi raskaita yhdistelmäajoneuvoja, erittäin vaikeissa tilanteissa. Jos ajatellaan nyt esimerkiksi vaikka Käsivarren tietä 21, missä tapahtuu satoja tieltä suistumisia vuosittain, niin sehän on aivan ennenkuulumatonta, kun ajatellaan, kuinka olemme tottuneet ajattelemaan Suomea liikenneturvallisena maana.

Sitten se toinen tulokulma on tosiaan se, kuinka todellista ja hyödyllistä se opetus on ja kuinka ehkä niin kuin tarpeettomiakin vaatimuksia niihin saattaa sisältyä. Edustaja Ronkainen on aikaisemminkin kiinnittänyt huomiotani aiheellisesti juuri niihin mahdollisuuksiin, joita etä- ja verkko-opetuksella voisi olla juuri näihin tilanteisiin, joissa ihmisiä ei tarvitsisi vaivata tulemaan paikan päälle todistamaan sitä, minkä he joka tapauksessa osaavat, ja tämä on ehdottomasti sellainen suunta, jota tulee voimistua. Suomessa on kuitenkin sekä ammattilaisten että myöskin amatöörien ajo-opetuksessa osattu hyvin käyttää tietoteknistä osaamista, ja täytyy yrittää huolehtia siitä, että mikään EU:n direktiivi ei tässä käännä kelloa taaksepäin.

Samanaikaisesti, kuten edustaja Risikko tuossa äsken totesi, on esitetty myös kritiikkiä sitä ajokorttilain muutosta kohtaan, jossa yhä useampia käytännön ajotilanteita on voitu korvata simulaatioilla, ja tämä on asia, johon on huomiotani kiinnitetty todella kriittisessä mielessä todella paljon. On aivan selvää, että esimerkiksi niiden yhdistyspohjaisten huonon kelin ajoratojen tulevaisuus, jotka kuitenkin lisäävät suomalaista liikenneturvallisuutta — kuten Liikenneturvan puheenjohtaja varmasti hyvin tietää — on olennaista, ja siksi odotan todella mielenkiinnolla niitä eduskunnan edellyttämän seurantatutkimuksen tuloksia, joka työ on juuri käynnistymässä siten, että se valmistuisi syysksi. No nyt tietenkin tämä koronatilanne on vaikuttanut sillä tavalla, että se saattaa vääristää nyt tämän seuran-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

tutkimuksen aineistoa, koska meillä ovat esimerkiksi autokoululaisten olosuhteet ja ihan määrätkin ihan toisenlaisia nyt kuin normaalioloissa, ja silloin päätelmät sitten tässä seurantatutkimuksessa saattavat hiukan vääristyä. Mutta näin autokoululaisten isänä toivon kuitenkin, että me pääsemme siinä sellaisiin lopputulemiin ja yhteisiin päätelmiin, sitten kun tämän tutkimuksen tuloksia yhdessä arvioimme, että voimme varmistua siitä, että järki voittaa ja liikenneturvallisuus voittaa.

Sitten vielä viimeisenä vastauksena valiokunnan puheenjohtajalle: pahoin pelkään, että tämä koronatilanne ei nyt tällä aikataululla vaikuta esimerkiksi tämän direktiivin toimeenpanon edellytyksiin tavalla, joka voisi olla muutoin erittäin perusteltua, esimerkiksi juuri tämän etäopiskelun tuntimäärän lisäämisen osalta, mikä minunkin mielestäni olisi erittäin perusteltua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin siviili-ilmailun turvallisuutta koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 41/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.04 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Hrakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmailu on kansainvälistä toimintaa, ja ilmailun turvallisuussääntely onkin pitkälti harmonisoitu EU:ssa suoraan sovellettavilla asetuksilla. EU:ssa on syyskuussa 2018 tullut voimaan uudistettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöksistä eli niin kutsuttu EASA-asetus. Asetuksella uudistettiin EU:n lentoturvallisuutta koskeva lainsäädäntökehys vastaamaan paremmin haasteisiin, joita ilmailutoimiala tulee kohtaamaan seuraavien 10—15 vuoden aikana. Tavoitteena on ylläpitää ilmailun korkeaa turvallisuustasoa ja ilmailutoiminnan kilpailukykyä siirtymällä kohti riski- ja suorituskykyperusteista turvallisuussääntelyä ja valvontaa.

EASA-asetuksen uudistamisen myötä sen soveltamisala laajeni. Uuden sääntelyn kohteena ovat erityisesti miehittämättömät ilma-alukset. Miehittämättömän ilmailun turvallisuutta koskeva uusi EU-sääntely on kattavaa, ja se sääntely lisääntyi huomattavasti verrattuna nykytilaan. Miehittämättömä ilmailua koskeva sääntely sisältyy pääasiassa komission antamiin alemmanasteisiin asetuksiin. Näiden asetusten on tarkoitus tulla sovellettaviksi tämän vuoden heinäkuussa, mutta on mahdollista, että komissio vielä lykkää asetusten voimaantuloa joillakin kuukausilla.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetulla kansallisella lainsäädännöllä on tarkoitus tämentää ja täydentää EASA-asetusta sekä sen nojalla annettua EU-säätelyä. Ehdotuksella on tarkoitus säätää jäsenvaltioille jätetyn kansallisen liikkumavaran käyttämisestä.

Miehittämätön ilmailu on EU-säätelyssä jaoteltu kolmeen toimintakategoriaan toiminnasta aiheutuvan riskin perusteella. Avoin kategoria sisältää matalimman riskin, erityinen kategoria keskisuuren riskin ja sertifioitu kategoria suurimman riskin, ja myös ehdotettava kansallinen täydentävä säätely perustuu näihin luokituksiin.

EU-säätely asettaa ensimmäistä kertaa miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjajalle vähimmäisikävaatimuksen. Lähtökohtaisesti se on 16 vuotta matalan ja keskisuuren riskin kategorioissa. Vähimmäisikäsäätelyyn on kuitenkin mahdollista tehdä rajatusti kansallisia poikkeuksia. Siksi vähimmäisiäksi ehdotetaan matalimman riskin kategoriassa 12 vuotta ja keskisuuren riskin kategoriassa 15 vuotta. Näitä vähimmäisikävaatimuksia nuorempien on kuitenkin edelleen mahdollista harjoittaa ilmailuharrastusta kauko-ohjajan vaatimukset täyttävän valvojan kanssa. Kaiken ikäisten on siis edelleen mahdollista jatkaa miehittämätöntä ilmailua koskevaa harrastustoimintaansa.

Ilmailun vastuuvakuuttaminen perustuu EU:ssa ilmailun vakuutusasetukseen, ja kansallisen toimivallan piiriin jää kaikkien alle 20 kiloa painavien miehittämättömien ilma-alusten vastuuvakuutusvelvollisuudesta päättäminen. Tältä osin esityksessä ehdotetaan, että käyttäjällä olisi oltava riittävä vastuuvakuutus miehittämättömälle ilma-alustoiminnalle silloin, kun kyse on muusta kuin matalimman riskin toiminnasta. Kansallinen vastuuvakuutussäätely noudattaisi samaa riskiperusteista lähestymistapaa kuin muukin miehittämättömän ilmailun turvallisuussäätely ja turvaisi vahingonkärsijän asemaa vahinkotilanteessa lisäämättä kuitenkaan tarpeettomasti säätelyä.

Arvoisa puhemies! Ilmatilan käyttöä voidaan rajoittaa tai kieltää ilmailulaissa säädetyn mukaisesti. Miehittämättömän ilmailun yleistyessä on tunnistettu tarpeita rajoittaa tai kieltää miehittämättömillä ilma-aluksilla harjoitettavaa toimintaa tiettyjen erityistä suojaa tarvitsevien alueiden, kuten esimerkiksi tuomioistuinrakennusten, yläpuolella. No keskeistä on tässäkin, ettei ilmailua rajoiteta enempää kuin on välttämätöntä, jotta saavutetaan tavoiteltava päämäärä.

Kun miehittämätön ilmailu yleistyy, se on tuonut mukanaan paljon potentiaalia, kuten uudenlaisia elinkeinon harjoittamisen mahdollisuuksia esimerkiksi kuljetussektorilla sekä erilaisissa kuvauspalveluissa. Nyt erityisesti korona-aikaan on uumoiltu, että näiden dronejen käyttö tulisi lisääntymään hyvinkin paljon maailmassa. On arvioitu, että on tarve mahdollistaa tietyillä alueilla miehittämättömien ilma-alusten lennättäminen sille asetetuista vaatimuksista poiketen, esimerkiksi ilman näköyhteyttä lennättäminen.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ilmailulaissa säädettäisiin uusista edellä kuvattuun EU-säätelyyn perustuvista miehittämättömän ilmailun ilmatilavyöhykkeistä. Näitä olisi sitten kahdenlaisia: rajoittavia ja mahdollistavia. Ensinnäkin Liikenne- ja viestintävirasto voisi laissa säädetyin edellytyksin kieltää tai rajoittaa miehittämätöntä ilmailua määrääjäksi rajoittavilla ilmatilavyöhykkeillä. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voisi perustaa mahdollistavia ilmatilavyöhykkeitä, joilla avoimen kategorian miehittämätön ilmailu voisi poiketa sille asetetuista vaatimuksista turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Suomessa on säädely kansallisesti eräisiin kevytilmailussa käytettäviin ilma-aluksiin liittyvistä turvallisuusvaatimuksista. EASA-asetuksen kansallinen liikkumavara mahdollistaa, että tätä käytäntöä voidaan jatkaa. Kevyiden ilma-aluksien pii-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

riin kuuluisivat jatkossa muun muassa alle 600 kiloa painavat lentokoneet, purjelentokoneet ja helikopterit. Kuten muissakin hallituksen esitykseen sisältyvissä ehdotuksissa, tarkoituksena on edistää ilmailutoiminnan turvallisuutta ja kehitystä niin harrastusmuotona kuin elinkeinotoimintana.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen sisältämien lakiehdotusten on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti edellä kuvatun miehittämättömä ilmailua koskevan alemmanasteisen EU-sääntelyn kanssa. Rohkenen tämänkin osalta toivoa, että esitys saa myönteistä eduskunnalta, jotta voimme toteuttaa nämä tärkeät uudistukset. — Kiitos.

18.10 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. Turvallisuus on tässäkin esityksessä isossa roolissa.

Esityksellä siis täydennetään uudistetun Euroopan unionin EASA-asetuksen säännöksiä siviili-ilmailun turvallisuudesta kansallisesti. Vuonna 2018 uudistetussa EASA-asetuksessa on paljon uutta, erityisesti miehittämättömän ilmailun turvallisuutta koskevaa sääntelyä. Miehittämättömän ilmailu on viime vuosina yleistynyt, ja esimerkiksi multikoptereiden — eli puhekielessä puhutaan droneista — lennättämisestä on tullut yhä tavallisempaa. Tästä syystä on hyvä, että myös niiden turvallisuudesta säädetään. Nyt käsittelyssä olevaan esitykseen sisältyy useita säädöksiä, jotka täydentävät tätä eurooppalaista siviili-ilmailun turvallisuuden perusasetusta.

Ilmailu on vahvasti kansainvälisesti säädeltyä toimintaa, joka perustuu suurelta osin kansainvälisiin sopimuksiin, joten siihen liittyvää kansallista sääntelyä ja liikkumavaraa on hyvin vähän. EASA-asetukseen liittyy kuitenkin tiettyä kansallista liikkumavaraa sekä poikkeusmahdollisuuksia. Käsittelyssä olevassa esityksessä ehdotetaan laissa säädettäväksi muun muassa miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjaajien ikärajoista siten, että ikäraja olisi 12 tai 15 vuotta riippuen siitä, kuinka suuren riskin lentotoiminnaksi harjoitettu toiminta lasketaan. Korkean riskin toiminnassa ei kansallista liikkumavaraa EASA-asetuksen puitteissa ole, vaan vähimmäisikäraja on 18 vuotta.

Täytyy kiittää ministeriä ja ministeriön valmistelua siitä, että Suomessa ikärajat matalan ja keskisuuren riskin lentotoiminnalle asetetaan EASA-asetuksen 16 ikävuoden lähtökohdasta alhaisemmiksi kansallisen liikkumavaran puitteissa. Lisäksi on syytä huomata, että EU-asetuksen mukaan myös näitä ikärajoja nuoremmat lapset ja nuoret voivat lennättää kauko-ohjattavaa ilma-alusta kauko-ohjaajan vaatimukset täyttävän henkilön valvonnassa. Erityisen tärkeää tämä on harrastustoiminnan näkökulmasta.

Mainittujen seikkojen lisäksi pidän tärkeänä, että esityksessä ehdotetaan käytettävän kansallista poikkeusmahdollisuutta täysimääräisesti siten, että kevyistä ilma-aluksista säädettäisiin Suomessa jatkossakin ilmailulaissa ja liikenteen palveluista annetussa laissa, ja totta kai otamme liikenne- ja viestintävaliokunnassa tämänkin esityksen vakavasti käsittelemään.

18.13 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Todellakin miehittämättömät ilma-alukset, joihin ministerikin viittasi, ovat tuoneet paljon potentiaalia. Jos ajatellaan esimerkiksi palvelualaa tai valokuvausta, niin minkälaisen mahdollisuuden se onkaan tuonut, ja aivan niin kuin viittasitte tuohon korona-aikaan, niin olen pohtinut sitä, että ei ihan vielä lentele näille karanteenissa oleville yli 70-vuotiaille kauppakasseja ainakaan kovin paljon tuolla ilmastossa, mutta sitä ei koskaan tiedä, mitä sitten, kun apteekista tarvitaan jotain tai niin edelleen. No, tämä on sitä sellaista, mitä se voi olla tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Mielestäni on erittäin hyvä, että nyt tässäkin lakiesityksessä tulee vaatimuksia, jotka ovat ehdottomasti tarpeellisia turvallisuuden vuoksi. Kuten sanoitte, ministeri, ilmatilaa voidaan rajoittaa myöskin näiltä miehittämättömiltä ilma-aluksilta, ja silloin aikoinansa omanakin ministerikautenani me rajoitimme Helsingissä muutamia paikkoja, joissa ei pidä näillä liikkua. Nyt sitten tuli mieleen vain, tietävätkö nämä kaikki, jotka innostuneena lähtevät dronea viemään tuonne ilmaan, minkälaisia sääntöjä Suomessa on. Eli kysymys kuuluu: miten varmistetaan se, että osataan sitä käyttää, ja miten varmistetaan, että he tietävät, mitkä ovat meidän säännöt, ja miten tätä valvotaan? Ja kun täällä on valiokunnan puheenjohtajakin, niin kun te käytte tätä läpi, niin kiinnittäkää huomiota siihen valmennukseen, koulutukseen ja myöskin tähän valvontaan.

Kun ministeri on täällä paikalla, vielä kysyisin tästä: Kun puhutaan ilmailuturvallisuudesta ja kun tässähan oli muutama vuosi sitten keskustelua näistä transpondereista, niin mikä on tällä hetkellä se keskustelu? Silloin aikoinansa käytiin kovakin keskustelu EU:n alueella ja meillä siitä, että nämä transponderit pitää olla päällä silloin, kun täällä meidän ilmakehässä ollaan, ja sitten jotkut maathan käyttivät tätä tilannetta vähän hyväksi, eikä niitä niin pidetty päällä, ja itsekin puutuin siihen. Nyt kysymys kuuluu: onko käyty viime aikoina keskustelua näiden transpondereiden päällä pitämisestä, koska sehän nyt jos mikä on ilmailuturvallisuutta?

Puhemies Matti Vanhanen: Pyytäkö ministeri vielä puheenvuoron? [Paula Risikko: Toivottavasti!]

18.15 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Puhemies! Kiitoksia edustajille näistä kommenteista ja kysymyksistä. Olen ihan varma, että juuri tuo edustaja Risikon esille nostama kysymys siitä, millä tavalla tämän lainsäädännön sisältö tullaan kertomaan ja tiedottamaan harrastajille, on aivan olennainen ja tärkeä kysymys, koska ihan siitä huolimatta, että olemme halunneet tässä esityksessä taata tämän harrastuksen niille nuorille ja varhaisteini-ikäisillekin, jotka siitä ovat innostuneet, kyllä omassa mielessäni käväisee pieni huoli siitä, että siinä iässä saatetaan innostua myöskin sellaisiin tempauksiin, jotka sitten eivät ole turvallisimpia mahdollisia. Sillä tavalla tietoisuuden lisääminen siitä, mikä on sallittua ja mitkä kohteet ovat semmoisia, mitä ei pidä lähestyä, ja myöskin ylipäätään ymmärrys siitä, mikä kuuluu ihmisen yksityisyyden piiriin, ovat sellaisia, joita täytyy teroittaa. Tässä esityksessä ei sinänsä oteta kantaa esimerkiksi siihen miehittämättömien alusten toimintaan, joka tuntuu, että saattaa useita haitata sen takia, että koetaan, että tunkeudutaan yksityisyyden piiriin, ja se on nyt dronejen lisääntymisen myötä ehdottomasti asia, johon tulee kiinnittää huomiota.

Sitten kysyitte, edustaja Risikko, onko tämä kysymys transpondereista noussut esiin viime aikoina, ja vastaus siihen on aika lyhyt: nyt tällä omalla lyhyehköllä kaudellani ei ole tullut kertaakaan esiin sellaista keskustelua, jossa tähän olisin törmännyt, mutta ehdottomasti se on niin tärkeä ja mielenkiintoinen kysymys, että odotan ilolla hetkeä, jolloin voin palata kanssanne tähän kysymykseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle ammattipätevyyden tunnustamista koskevan direktiivin täytäntöönpanon täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.18 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Sivistyneen Euroopan tulee pitää yhtä. Kun aikanaan olin Euroopan unioniin liittymisen kannalla, minulle oli tärkeää, että eurooppalaiset saavat opiskella ja sivistyä eri maissa, yrittäjät saavat käydä Euroopan sisämarkkinoilla kauppaa ja saamme matkustaa vapaasti ja tehdä vahvuksiemme mukaista työtä tässä suuren rauhanprojektin ja yhteisten arvojen vakaassa Euroopassa.

Euroopan komissio on antanut Suomelle viime vuoden tammikuussa virallisen huomautuksen, jossa on tarkasteltu Suomen lainsäädännön vastaavuutta ammattipätevyysdirektiivin säännösten kanssa. Huomautuksessa todetaan, että Suomi on jättänyt täyttämättä osan ammattipätevyysdirektiivin säännöksistä. Hallituksen esitys on vastaus tähän huomautukseen. Siksi ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua lakia ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia halutaan muuttaa. Edelliseen lakiin lisätään säännökset ammatillisesta harjoittelusta ja tunnustamisen vaikutuksista, jälkimmäisessä selvennetään erikoislääkäreiden, erikoishammaslääkäreiden ja erikoissairaanhoitajien tunnustamismenettelyä. Myös ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuomaa virkakelpoisuutta koskevia rinnastamissäännöksiä täsmennetään. Tämä edistää sitä, että saamme vapaasti opiskella eri puolilla Eurooppaa ja tuoda muualta monipuolista osaamista ja sivistystä pieneen maahamme.

Suomi kuuluu eurooppalaiseen ja pohjoismaiseen perheeseen. Jäsenvaltioiden tulee tunnustaa unionin kansalaisen toisessa jäsenvaltiossa hankkima koulutus ja ammattipätevyys, kun jäsenvaltiossa edellytetään säännellyn ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai harjoittamiseksi määrättyä ammattipätevyyttä. Säännellyllä ammatilla tarkoitetaan sellaista tehtävää, jonka aloittaminen tai harjoittaminen edellyttää, että henkilö täyttää tietyt lainsäädännön mukaiset ammattipätevyyttä koskevat vaatimukset. Tunnustaminen antaa unionin kansalaisille oikeuden harjoittaa toisessa jäsenvaltiossa samaa ammattia, johon hänellä on pätevyys omassa kotijäsenvaltiossaan. Meillä on useita tunnustamisjärjestelmiä, joiden toimivuutta on hyvä arvioida ja kehittää: on ammattikokemusjärjestelmä, automaattinen tunnustamisjärjestelmä ja yleinen tunnustamisjärjestelmä.

Arvoisa herra puhemies! Koronan keskellä tekee työtään myös jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistusryhmä. Nämä Euroopan ja samalla pohjoismaiset yhteiset työmarkkinat ja tunnustamiset tulee ottaa huomioon myös tässä uudistuksessa. Meidän tulee poistaa pätevyysiin liittyviä rajaesteitä. Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Risikko puhui ai-

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

kaisemman pykälän kohdalla ansiokkaasti muualta tänne tulevien todellisesta osaamisesta ja riittävästä työkokemuksesta. Tähänkin haasteeseen kehitteillä olevan jatkuvan oppimisen valtakunnallisen ja alueellisen palvelumallin tulee vastata. Tarvitsemme sujuvaa täsmä-, muunto- ja täydennyskoulutusta, jotta muualta tullut kriteerit täyttävä ammattilainen sopeutuu hyvin suomalaiseen työelämään ja pääsee joustavasti alkuun. On tärkeää, että hän pääsee työssään myös jatkuvan oppimisen polulle ja uralle — siihen kulttuuriin, että itsensä kehittäminen on osa työn tekemistä ja johtamista.

Kannatan hallituksen esitystä.

18.22 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä tosiaan tulee tuonne sivistysvaliokuntaan, ja hieman tässä esittelen, mistä tässä on kysymys.

Nimittäin EU:n yksi keskeisistä tavoitteista on henkilöiden ja palveluiden vapaata liikkuvuutta rajoittavien esteiden poistaminen jäsenvaltioiden väliltä. Jäsenvaltioiden kansalaisten osalta on kyse erityisesti oikeudesta harjoittaa ammattia itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkattuna työntekijänä muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, missä he ovat hankineet ammattipätevyytensä. Tähän liittyen EU:n toiminnasta tehty sopimus muun muassa mahdollistaa direktiivitutkimustodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Ammattipätevyysdirektiivissä vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tunnustettava ja tunnustettava unionin kansalaisten toisessa jäsenvaltiossa hankkima koulutus tai ammattipätevyys, kun jäsenvaltiossa edellytetään säännellyn ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi määrättyä ammattipätevyyttä. Säännellyllä ammatilla tarkoitetaan tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää tietyt lainsäädännön mukaiset ammattipätevyyttä koskevat vaatimukset. Tunnustaminen antaa unionin kansalaiselle oikeuden harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa samaa ammattia, johon hänellä on pätevyys kotijäsenvaltiossa.

Niin, tämä direktiivihän on erittäin tärkeä, ja itse näen, että kun tässäkin on kyse terveydenhuollon ammateista, mistä tässä nyt vähän niin kuin reklamaatiota on tullut, niin on erittäin tärkeä tämä tutkintojen vertailtavuus ja ennen kaikkea se osaamisen vertailtavuus, aivan niin kuin täällä edustaja Kinnunen hienosti puhui siitä. Kysymyshän on nimenomaan terveydenhuollon palvelujen laadusta ja vaikuttavuudesta ja potilasturvallisuudesta. Olen itse aikoinansa, kun olin aikuiskoulutusjohtajana ja rehtorina, paljon käynyt keskustelua siitä, että kun toisesta jäsenmaasta tulee henkilö ja kun näen ne todistukset, mitkä siellä ovat, ja näen, mitä se koulutus on pitänyt sisällänsä, niin saattavat olla hyvin hyvin erilaisia ne oppisisällöt. Sen tähden on erittäin tärkeää, että esimerkiksi lääkärin ja hoitajien koulutuksessa on hiljalleen alettu Euroopan sisällä myös näitä sisältöjä muokata yhtenevämmäksi, siitä syystä, että ei vain pelkästään tunnusteta ja tunnisteta sitä ammattipätevyyttä, sitä muodollista pätevyyttä, vaan todella tiedetään, mitä se pitää sisällänsä.

Tietysti voisi ajatella, että lääkärin osaamisen pitää olla ihan samanlaista kaikkialla maailmalla ja kaikissa maissa. Niin pitääkin, mutta siihen on saatettu päästä hyvin erilaisin metodein. Siitä syystä on aina hyvä kuitenkin katsoa, onko jotain sellaista, jota pitää kuitenkin täydentää, kun tänne tulee — esimerkiksi suomalainen lainsäädäntö on semmoinen ja samoin meidän tietojärjestelmät ja kaikki. Eli kyllä siitä huolimatta, vaikka me tunnustamme sen toisen maan ammattipätevyyttä, kun se on siellä hankittu, ja tunnustamme ja tunnustamme nämä muodolliset pätevydet, meidän pitää kuitenkin aina katsoa, onko hallinnassa se osaaminen, mitä Suomessa tarvitaan. Se on sitä potilasturvallisuutta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taimiaineistolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.26 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen näköjään eduskunnan taimivastaava, kun muita puheenvuoroja ei ole tulossa. Se sopii oikein hyvin vanhalle 4H-puutarhayrittäjälle ja taimenkasvattajalle. Tervehdin tätä pitkälti teknistä lakimuutosta siis ilolla. On tärkeää, että voimme taata Suomessa myytävien taimien korkean laadun ja taudittomuuden.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi taimiaineistolakia, jossa säädellään puutarhakasvien taimiaineiston tuotannosta, markkinoinnista ja maahantuonnista. Ruokaviraston valvoman lain tarkoituksena on edistää terveen, hyvälaatuisen ja tänne Suomen kasvuolosuhteisiin sopivan puutarhakasvien taimiaineiston tarjontaa. Laki varmistaa myös riittävien tietojen antamisen puutarhakasvien taimiaineistosta taimien ostajille ja muille käyttäjille. Muutos panee täytäntöön EU:n täytäntöönpanodirektiivin, joka on annettu siemenissä ja muissa kasvien lisäysaineistoissa olevista taudintuhoojista.

Koska taimien etämyynti kasvaa ja etämyynnissä valvonta on tullut haastavaksi, lakiin on tarve tuoda tunnistautumaton näytteenotto etämyynnissä. Valvontaviranomainen voisi tunnistautumatta tilata toimijoilta etämyynnissä olevista taimista näytteitä. Tunnistautumattomuus on tärkeää, jotta internetin tilaussivuilta voidaan nähdä samat tiedot, jotka myös kuluttajat näkevät. Kun tuote on tilattu, toimijalle ilmoitetaan, että näyte on tilattu virallista valvontaa varten. Lakiin liittyy myös se, että Ruokavirasto toteuttaa jatkossa taimiaineiston hyväksymisen ja rekisteröinnin. Virasto ottaa siis vastaan hakemukset ja tekee päätökset. Tämä ei olisi enää jatkossa ely-keskuksen tehtävä.

Lisäksi ehdotetaan, että automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tehdyn päätöksen ja asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat voisi jatkossa allekirjoittaa koneellisesti. Laki tulisi voimaan jo tämän kuun lopulla. Lain aiheuttama lisätyö voidaan hoitaa nykyisin resurssein. Taimiaineiston kasvintuhoojien testauksista ja omavalvontavaatimuksista saattaa tuki syntyä viranomaisille ja tutkimuksia tekeville laboratorioille vähäistä lisätyötä. Taloudelliset vaikutukset ovat kuitenkin vähäiset.

Kannatan hallituksen esitystä.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 63/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.29 Sisäministeri Maria Ohisalo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi poliisin hallinnosta annettua lakia. Tavoitteena on muuttaa poliisihallinnon säädettyä ilmoitusvelvollisuutta sekä poliisilaitoksen päällikön nimittämistoimivaltaa koskevaa sääntelyä vastaamaan paremmin sisäasiainhallinnon strategista ja poliisihallinnon operatiivista ohjaustoimivaltaa. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriössä on arvioitu sisäministeriön tulosohjauksen toimivuutta ja vaikuttavuutta sekä lisäksi Poliisihallituksen perustamisen tavoitteiden onnistumista. Ministeriössä on myös tehty yhdessä hallinnonalan kanssa konsernistrategiatyötä ja kehitetty strategiaprosesseja ja tulosohjausmallia hankkeella, jossa on käsitelty toimintaa ja tehtäviä kokonaisuutena konsernin strategisesta johdosta aina operatiiviseen ja taktiseen toimintaan asti. Lisäksi 1.6.2019 voimaan tullut uusi siviilitiedustelulainsäädäntö vaikuttaa myös muun muassa toimintojen kehittämiseen, valvontaan ja tiedonkulkuun.

Arvoisa puhemies! Esityksellä toteutettaisiin edellä kuvattuun hallinnon kehittämiseen liittyviä tavoitteita muuttamalla poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen poliisihallinnon ilmoitusvelvollisuuden ja poliisilaitosten päälliköiden nimittämistoimivallan sisältöä. Esityksen tavoitteena on osaltaan selkeyttää poliisihallinnon ohjaukseen, tiedonkulkuun ja myös operatiiviseen poliisitoimintaan liittyvää johtamis- ja ohjausjärjestelmää poliisihallinnon ilmoitusvelvollisuuden ja poliisilaitoksen poliisipäällikön nimittämistoimivaltaa koskevan sääntelyn osalta.

Ilmoitusvelvollisuutta koskevilla säännöksillä turvattaisiin erityisesti ne välttämättömät ohjaus- ja tiedonsaantioikeudet, jotka liittyvät ministeriötason tehtävien hoitamiseen. Esityksessä poliisiylijohtajalle ja suojelupoliisin päällikölle asetettua ilmoitusvelvollisuutta yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista täsmennettäisiin siten, että laissa määriteltäisiin ne sisäministeriön virkamiehet, joille asiasta olisi ilmoitettava. Lisäksi tiedot olisi ilmoitettava salassapitosäännösten estämättä. Lisäksi laissa säädettäisiin siitä, että Poliisihallituksen ja suojelupoliisin olisi ilmoitettava salassapitosäännösten estämättä sisäministeriölle vastaavat tiedot kuin nyt ilmoitetaan valtioneuvoston tilannekeskukselle.

Esityksessä ehdotetulla ilmoitusvelvollisuudella saattaa olla vähäisiä vaikutuksia viranomaisten tehtäviin ja toimintatapoihin. Ehdotuksessa esitetty ilmoitusvelvollisuutta koskevat täsmennykset liittyisivät lähinnä toiminnan ohjeistukseen. Ehdotettu sääntely selkeyttäisi viranomaisten keskinäisiä toimivaltasuhteita, koska lain tasolla säädettäisiin toisaalta

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista ja toisaalta ministeriön tiedonsaantioikeudesta. Lisäksi ehdotetun sääntelyn voidaan arvioida vaikuttavan positiivisesti tiedonvälityksen kaksisuuntaisuuden lisääntymiseen. Näin voidaan osaltaan varmistaa, että kulloisenkin toimivaltaisen viranomaisen käytössä on aina ajantasaisin tilannekuva.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös poliisilaitoksen päällikön nimittämistoimivaltaa siten, että nimittämistoimivalta siirrettäisiin sisäministeriöltä poliisilaitosten esimiesvirastona toimivalle Poliisihallitukselle. Voimassa olevan lain mukaan sisäministeriön tulee ennen poliisipäällikön nimittämistä kuulla poliisiylijohtajaa. Lisäksi asetustason säädöksillä nimittämistoimivaltaan liittyvät muut virkamiesoikeudelliset toimet, kuten vaikkapa määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ja virkavapauden myöntäminen, on tällä hetkellä jaettu sisäministeriön ja Poliisihallituksen kesken. Tavoitteena on poliisilaitoksen päällikön virkaannimittämistoimivallan sekä myös siihen liittyvien virkamiesoikeudellisten toimien keskittäminen operatiivisen poliisitoiminnan ohjaavana ja valvovana tahona sekä poliisilaitosten esimiesvirastona toimivalle Poliisihallitukselle. Virkamiesoikeudellisen toimivallan selkeä keskittäminen yhdelle taholle sujuvoittaisi prosessia ja esimiestoiminnan toteuttamista.

Arvoisa puhemies! Selkeästi organisoitu roolijako, valvonta, ohjaussuhteet sekä tiedonkulkua ja informointi luovat edellytykset toimivan poliisihallinnon toteuttamiselle. Esitykseen sisältyvän informointivelvollisuuden ja nimittämistoimivallan toteuttaminen luovat edellytyksiä myös paremmalle johtamiselle ja ohjaamiselle.

18.34 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ajantasaistettaisiin poliisin johtamisjärjestelmää ja lisäksi täsmennettäisiin poliisiylijohtajalle ja suojelupoliisin päällikölle asetettua ilmoitusvelvollisuutta yhteiskunnallisesti merkittävistä toimialaa koskevista asioista.

Poliisihallitus on perustettu vuonna 2010, ja sitä ennen poliisin ylin johto toimi sisäministeriössä poliisiosastolla. Ministeriöön jäi joitakin yleensä operationaaliselle johdolle kuuluvia tehtäviä, kuten nimitysvaltaa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilaitoksen päällikön nimittämistoimivaltaa siten, että nimittämistoimivalta siirretään sisäministeriöltä poliisilaitosten esimiesvirastona vakiintuneesti toimivalle Poliisihallitukselle.

Lisäksi laissa säädettäisiin siitä, että Poliisihallituksen ja suojelupoliisin olisi ilmoitettava salassapitosäännösten estämättä sisäministeriölle vastaavat tiedot kuin ilmoitetaan valtioneuvoston tilannekeskukselle. Esitystä toiminnan kehittämiseksi sekä tilanteen selkeyttämiseksi voidaan pitää kannatettavana, ja lakimuutos on tarpeellinen. Poliisiylijohtajalle ja suojelupoliisin päällikölle asetettua ilmoitusvelvollisuutta on tärkeää täsmentää. Menetely turvaa selkeän, nopean ja luotettavan tilannekuvan siirtymisen vastuutahoille.

On tärkeää painottaa, että salassa pidettäviä tietoja käsittelevät ainoastaan ne henkilöt, joille tiedot ovat välttämättömiä heidän työtehtäviensä kannalta. Tästä asianmukaisesta tietoturvallisuudesta on pidettävä tiukasti kiinni.

Arvoisa puhemies! Poliisiylijohtajan lakitasoinen asema kaikkien poliisimiesten esimiehenä puoltaa nimittämistoimivallan siirtämistä. Nimittämispäätökset tapahtuisivat siellä, missä päätöksen taustat tiedetään varmasti parhaiten.

18.36 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Purra jo oikeastansa sanoi kaiken, mitä olin itse ajatellut sanoa. Haluan vain todeta ministerille, että

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

tämä on erinomaisen hyvä laki, mitä nyt teette. Nimittäin tässä laissahan johtaminen, viestintä ja tiedottaminen kietoutuvat nyt yhteen ja niitä selkeytetään ja tuodaan sitä avoimuutta tiedonsaantimahdollisuuksia lisäämällä, mutta ei kuitenkaan unohdeta sitä tietosuojaa ja sen vaalimista. Tämä kaikki liittyy siihen valtaan ja vastuuseen, mitä näiden henkilöiden, joista tässä nyt on kysymys, pitää kantaa, sekä valtaa että vastuuta.

Tämä nimittämistoimivallan siirto nimenomaan Poliisihallitukselle ja poliisiylijohtajalle on aivan erinomaisen hyvä asia. Aikoinansa, silloin kun olin sisäministerinä, nämä kaikki asiat tuotiin, ja silloinhan lähdettiin selvittämään, mitä tälle kaikelle voidaan tehdä. On hienoa, että tässä ei käsitellä vain pelkästensä nimittämistoimivaltaa vaan on se poliisihallinto läpivalaistu. Kiitän siitä, että olette huomionut sen nimenomaan poliisihallinnon ja suojelupoliisin hallinnon näkökulmasta, koska ne ovat kuitenkin ne, jotka sitten näitä joutuvat tekemään. On tärkeää, että on tällainen toimijalähtöisyys näissä laeissa ja otetaan huomioon, että nämä ovat aika vakavia tilanteita silloin kun tätä lakiakin joudutaan miettimään, että kuka tekee mitään, ja sen työnjaon pitää olla niin selkeä.

Haluan tässä yhteydessä sanoa, että teillä, arvoisa ministeri, on erinomainen ministeriö. Se on selkeä, ja siellä asiat hoituvat. Voitte kiittää puolestani ministeriön virkamiehiä mutta myöskin Poliisihallitusta ja myöskin suojelupoliisia ja krp:tä siitä, miten hienosti he toimivat. Nytkin on tapahtunut monia sellaisia asioita, kun ajattelee, miten paljon huumeet ja aseet liikkuvat tällä hetkellä, ja koronakin tuo uusia ulottuvuuksia siihen työhön, että ei muuta kuin voimia sinne heille. He ovat yksiä turvallisuuden tuottajia tässä korona-aikana, ja senkin tähden pitää olla selkeät toimivaltasuhteet ja tiedotuksen ja viestinnän pelata hyvin. — Kiitos.

18.38 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitän edustajia rakentavasta, erittäin hyvästä keskustelusta tässä, ja mukava kuulla tällaista palautetta. Asia on tosiaan ollut valmisteilla jo pidemmän aikaa, ja tätä työtä strategian hiomiseksi ja ylipäätään näiden johtamisjärjestelmien parantamiseksi on tehty pidemmän aikaa. Siitä kiitokset edellisille sisäministereille, jotka tämän työn päällä ovat olleet.

Ihan samaa mieltä olen siitä, että ministeriö on viimeisen päälle hieno ministeriö ja hieno talo, jossa asiat toimivat, ja ministerinä on tietyllä tavalla jatkuvasti helppo luottaa siihen, että toimitaan oikein — vaikkakin tässäkin vaikeissa poikkeusoloissa on ollut vaikeita tilanteita, ja niitä sitten ratkotaan myöhemmin, jos jotain ongelmia on ollut. Ehkä juuri siihen liittyen tämä lakimuutos on tarpeellinen, koska tällä saralla, jos missä, ne tilanteet tulevat päälle erittäin nopeasti, ja silloin kaikkien relevanttien tahojen pitää olla informoituina. Esimerkkinä se, että ministeriön viestintä tietää, missä mennään, kun tilanteet ovat päällä. Se on yksi konkreettinen paikka, mitä täytyy myös pitää haarukassa jatkuvasti. Juurikin ehkä tämän lain keskiössä on se, että nyt erotetaan vahvemmin vielä sitä ministeriön roolia ikään kuin strategisena johtajana, ohjaajana, ja sen lisäksi sitten operatiivisen tason toiminta erikseen, että nämä eivät jatkuvasti mene myös sekaisin monin paikoin. Itse pidän tärkeänä, että saamme edistettyä tätä, ja vaikka tässä poikkeustilanteessa nyt pääasiassa koronaan liittyviä asioita tänne saliin tuodaankin, niin kiitokset siitä, että saimme myös tätä täällä käsitellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 73/2020 vp

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 19.5.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola